Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

КІиранди
19
июль
1959 шу
№ 58 (2270)
Мах 20 кеп.

Арахеца продукци дикагІа хилийтара тІехьа, бедала, материалий, йоагоча хІамай, электроэнерге, реагентай кхом бара тІехьа хоадам боллаш къовсам а лоаттабеш, продукцега шийга дІабода мах чухьнахьа а боаккхаш ворхІ шера план ялх шера кхоачашъе дош деннад Нохч-ГІалгІай совнархоза предприятешкарча къахьегамхоша

СЕМИЛЕТКА—ЯЛХ ШЕРА!

Нохч-ГІалгІай экономически административни района совнархоза промышленни предприятешкарча къахьегахмой социалистически декхараш

Владимирски, Свердловски, Ленинградски, кхыча экономически районашкарча къахьегамхоша дІаделадаь, парте Центральни Комитето къоабалдаь патриотически гІулакх хьал а лаьца, совнархоза предприятешкареи гІишлош еча организацешкареи болхлой инженераш, техникаш, гІулакхера нах баха боаггІача тайпара накъа бахар ССКП ЦК июньски Пленума, хІаьта валовой продукце боарамах а лоархІамегІа йола хІамаш дукхагІа хьаярах а йола ах шера план кхоачашъяь хиларах 24 июне рапорт а делар. Ах шера планал совгІа итташ миллионаш сома маьха продукци арахийцай.

Предприятешкеи гІишлошкеи дукха балхаш даьд технологи эргаяьккха тоаеш а производство вІашитІехьйоаккхаш а, балхашта механизации автоматизации еш а, цо Іалашдаьд къахьегама овсарле лакхъярах йола заданеш 2,9 процент тІехкхоачашъелга, продукци хьаярга дІабода мах лохбара чотах 60 миллион сом гаргга ахча кходелга.

ССКП ЦК июньски Пленума решенеша кхы а чІоагІагІа айдаьд экономически района предприятешкарчеи гІишлошкарчеи къахьегамхой творчески хьинар, денгара-ди массаза доала дукхагІа баржаш латт балхашта дІахо а технически прогресс яр духьа лоаттабу къовсам. Капиталовложенеех пайда дукхагІа эцара, болх беш йолча мощносташта бе мамогга болх хилийтара, керда техникеи технологии балха юкъе яхьара, болх беш йола оборудовани хувцара а модернизаци яра а шоай хьинар тІа а дахийта, ворхІ шера план ханал хьалха кхоачашъяр духьа дерригача хьалкъо лаьцача социалистически яхьа юкъеяхай совнархоза предприятейи гІишлойи коллективаш, хІаьта, шоай кхоачамийи торонийи чот а яь, декхараш тІа а ийцад:

1. ВОРХІ ШЕРА ПЛАН ЧАКХЙОАЛЛАШ ПРОМЫШЛЕННИ ПРОДУКЦИ ЯККХА АЬННА ПЛАНАХ ЕРРИГАЧА СОВНАРХОЗА ОТТАБАЬЧА БОАРАМГА ЦХЬА ШУ ХЬАЛХА — 1964 ШЕРА КХАЧА А, ЦУ ДАЬКЪЕ МЕХКДАЬТТЕИ ГАЗИ ЯККХАРА, МЕХКДАЬТТА ПРОДУКТАШ ЯХАРА, СИНТЕТИЧЕСКИИ ГІИШЛОЙИ МАТЕРИАЛАШ, МЕХКДАЬТТА ОБОРУДОВАНИ А КХАЧАН ПРОДУКТАШ А ХЬАЯРА БОАРАМГА 1964 ШЕРЕИ, ХІАЬТА ЭЛЕКТРИЧЕСКИИ ТЕПЛОВОЙИ ЭНЕРГИ ЯККХАРА, КІОАРГГА ТОХКАМА БУРУВ ТОХАРА, КХАЧАН БЕДАЛАХ РАСТВОРИТЕЛАШ ХЬАЯРА — 1963 ШЕРЕИ КХАЧА А.

2. Промышленни мехкдаьтта даккхара мехкдаьтта доалла керда 10 моттиг кийчъе, мехкдаьтта тІоана давлени лаьгІ ца ялийтара методаш а скважинех шозлагІа пайда эцара методаш а дукхагІа юкъейоалае, уж балхаш чакхдахарца кхы тІа а массехк миллион тонн мехкдаьтта даккха.

3. 1964 шера скважинаштеи кхыча мехкдаьтта объекташтеи, мехкдаьтта чакхдоахачеи химически промышленностерча товарни операцешта комплексни механизации автоматизации яь яккха, бурув тохачеи лаьтта кІал скважинашта ремонт ечеи дерригача балхашта механизаци е, мехкдаьтта доаллий хьажарна а хьалдахарна а йоахаш йола кІоарга скважинаш габарит зІамига йолча бурошца яха, промышленноста массайолча отраслешка керда техникеи технологии хийцца юкъе кхахьа, производство хадданза тоаеш дІаяхьа, технологически установкай ремонташта юкъера ха йІаьхъе, уж деррига балхаш чакхдахарца семилетка йистейоаллаш кхоачашде аьнна планах оттабаьча къахьегама овсарале лакхъяра боарамга 1964 шера кхача.

4. 1959—1963 шерашка технологически установкаш юха тоаярца а царна модернизаци ярца а, термически крекироване схемаш хувцарца, мехкдаьташта стабилизаци яра балхаши царех доалла тух хьакъоастадеш ду балхаши цхьана тардарца, цхьайолча оборудованена меттел пайда дукхагІа луш йола оборудовани оттаярца мехкдаьттаи химически промышленноста мощносташ эргайоахаргйола балхаш де. Уж кхоачашдича дукха промышленни объекташ хьалъе а езаргьяц 200 миллион сом гаргга капитальни вложенеш а кхоергья.

5. Кагий автобоахамаш вІашагІтеха шердарца, мухь тІаботташи Іобоассабеши деш долча балхашта механизаци ярца 1960 шера мухь дІа-юха увзара боарам планал 10 процент лакхбе а, хІаьта 1964 шера, планах семилетка тІеххьарча шера оттабаьча мухь дІа-юха увзара боарамга кхача а.

6. Арахецаш йолча продукце дикал лакхъяр духьа, балхаш деча моттигашка зехьа йовш йола хІамаш кІезигъяр духьа, бедал, материалаш, йоаго хІама, электрознерги, реагенташ кхом беш дІаахийтар духьа хоадам боллаш къовсам лоаттабе а хІаьта из чакхдаккхарца продукци хьаярга дІабода мах мамогга лохбе а.

Тхо теш, тІаийца социалистически декхараш кхоачашдарца совнархоза промышленни предприятешкарчеи гІишлошкарчеи къахьегамхоша вай мехка шерра коммунизм хьалъяра гІулакха юкъе шоашкара доаггІаш дола дакъа лоацаргхиларах. Воай дерригa низаш а хьинар а дІалурга вай ворхІ шера план ханал хьалха кхоачашъяра!

Декхараш дийца а дийца, тІаийцад Нохч-ГІалгІай экономически административни района промышленни предприятешкарчеи гІишлош еча организацешкарчеи болхлой собранешка, отраслеви управленей активашка, предприятешкареи общественни организацешкареи викалаш юкъе а болаш шерра яьча халкъа боахама Совета заседане.

Семилетка хьалхарча шера план толаме кхоачашъеш латт

1959 хьалхарча ах шера СССР халкъа боахам дегІабоалабара йола паччахьалкхен план кхоачашъяра итогий хьакъехьа болча СССР Министрий Советерча Центральни Статистически Управлене хоама тІа белгалду, 1959 шера хьалхарча ах шера йола ерригa промышленни продукци хьаяра а промышленни продукце лоархІамегІа дола тайпаш арахецара а план тІеххкоачашъяь хилар. Валови промышленни продукци арахецара йола ах шера план 105 процент кхоачашъяьй. 1958 шера хьалхарча ах шерца нийсйича промышленни продукци 12 процент дукхагІа хьаьй.

Ерригача союзни республикаша тІеххкоачашъяьй промышленни продукци хьаяра йола ах шера план. План тІеххкоачашъяьй ерригача совнархозаша а. Промышленноста къаьст-къаьстача доакъоша хьаяь валови продукци 1958 шера хьалхарча ах шерца нийсйича совгІа хиннай: Іаьржачеи бос болчеи металлурге—9 процента, машинаш ечеи металлах хІамаш ечеи — 15 процента, йоагоча хІамайи энергетически промышленносте — 9 процента, химически хьамча хІамаш ечеи промышленносте—11 процента, гІишлой материалаш еча промышленносте — 25 процента, хьуни, каьхатеи, хьу чакхйоахачеи промышленносте — 9 процента, ейгача промышленносте — 7 процента, кхачан промышленносте — 13 процента.

ЛоархІамегІа дола дуккха езайоккхача промышленноста продукце тайпаш хьадарна йола ах шера план тІеххкоачашъяьй.

Дикка толамаш даьхад химически промышленноста болхлоша а. Планал совгІа хьадаьд Іалаьмате дукха наха эггара чІоагІагІа эшаш дола товараш.

Хоама тІа йоах, керда техника дегІайоалаяра а балха юкъеяхьара а эшаш дола балхаш деш хьаьххкай совнархозаш, промышленни предприятеш, Іилма-тохкама институташ, проектно-конструкторски организацеш. ДІадахача ах шера миллионал совгІа болча изобретателашеи рационализаторашеи цаІи ахи миллионал совгІа предложенеш еннай.

1959 шера хьалхарча ах шера промышленни продукци хьаярга дІабода мах лохбара оттаяь план тІеххкоачашъяьй. Хьалхарча ах шера ерригa промышленни продукци хьаярга дІабода мах лохбарца план тІеххкоачашъярах кходаь ахча 4 миллиард сом гаргга хиннад.

Толаме кхоачашдеш да ворхІ шера плана заданеш ханал хьалха кхоачашъе аьнна юрта боахамерча болхлоша тІаийца декхараш. БІаьстая юкъера ялаташ дІадера план тІеххкоачашъяьй. Беррига мохк цхьана лаьрхІача продукташ луш дола доахан дийбад. Ах шера йола дулх эцара план 135 процент кхоачашъяьй, шура эцара план — 108 процент, фуаш эцара план — 116 процент, тха эцара план — 108 процент.

ДІадахача ах шера хьайбай боахаме даьхача толамаша тешал ду, йоах ЦСУ Хоама тІа, 1959—1965 шерашка СССР халкъа боахам дегІабоалабарна йолча контрольни цифрашка оттаяь заданеш ханал хьалха кхоачашъяра мехкарча колхозашеи совхозашеи эггара хьалхара боккха гІа баьккха хилара.

«Колхозни строй дІахо дегІайоалаяреи машинно-тракторни станцеш эргаяхареи хьакъехьа» СССР Лакхехьарча Совето 1958 шера 31 марта тІаийцача законага хьежжа чакхдаьккхад машинно - тракторни станцешка хинна техника колхозашка йохкилга. МТС-аш эргаяьхача денз 1959 шера 1 июле кхаччалца колхозаша ийцай 610 эзар трактор, 247 эзар ялат оарда комбайнаш, дуккха кхыйола техника.

Транспортаца мухь дІа-юха увзара план тІеххкоачашъяьй.

ЦСУ хоама тІа йоах, паччахьалкхен планах капитальни вложенашта хьожадаь хинна ахча, дІадахача шера укх ханна хьожадаь хиннaчунца нийсдича 10 процентi, хІаьта гІишлой-монтажни балхаш 15 проценти дукхагІа хиннад. ДІадахача ах шера чухь керда производственни мощносташ болх бе дІайолаялийтай халкъа боахама массадолча доакъошка. Подрядни организацеша гІишлой-монтажни балхашта йола план 102 процент кхоачаш а яь, 1958 шера хьалхарча ах шерца нийсдича 18 процент дукхагІа кхоачашдаьд балхаш. ГІишлош еча организацеша гІишлойи монтажнии балхаш дарга дІабода мах 1,4 процент лохбаьб 1958 шера хьалхарча ах шерца нийсбича.

1959 шера хьалхара ах шу чакхдоаллаш халкъа боахаме болх беш хинна беррига болхлойи гІулакхера нахи 1 миллиони 800 эзари саг дукхагІа хиннаб, дІадахача шера хьалхара ах шу чакхдоаллаш хиннaчарца нийсбича. 1959 шера хьалхарча ах шера промышленностеи гІишлош ечеи къахьегама овсарле лакхъяра план тІеххкоачашъяьй. 1958 шера хьалхарча ах шерца нийсйича промышленносте 8 проценти гІишлош еча 9 проценти лакхъеннай къахьегама овсарле.

Халкъа материальни культурни вахара хьал дІахо тоадара парте XXI съездо оттадаь хинна доккхий балхаш чакхдаьхад укх ах шера.

Промышленноста цхьадолча доакъошкарча болхлоштеи гІулакхерча нахаи ворхІ-ялх сахьата балха ди оттадеш дола гІулакхаш чакхдоахаш хьаденад. Ах шера наха тийнна дерригa ахчаши льготаши 116 миллиард сомал совгІа, е 1958 шера хьалхарча ах шерачул 9 процент дукхагІа да.

Толамаш даьхад социалистически культуре а. Юхьерчеи, ворхІ шера йолчеи, юкъерчеи школашка деша багІа дешархой, болхлойи юрташкарчеи кагирхой школашкеи кхыйначар школашкеи дешаш бола дешархой а тІехьа, дІадахача дешара шера 31,5 миллион саг вар, 1957—1958 дешара шера 30,6 миллион саг мара ца хиннача. ДІадахача дешара шера 1300 гаргга юкъера школаш хьайийлар. Юкъера общеобразовательни школаш йистеяьхар 1 миллиони 400 эзари саго. Лакхехьарчеи юкъерчеи специальни дешара заведенеша укх шера арахец 860 эзар совгІа къона специалист.

ДегІаденад чуІеча цІенойи культурно - бытовой цІенойи гІишлош хьалъелга. Паччахьалкхен планах хьожадаьча ахчах хьал а даь, нах чуховшабаьб 13,6 миллион квадратни метр чура че йолаш долча чуІеча цІеношка, вешта аьлча 1959 шера хьалхарча ах шера хьалдаь хиннaчарел цаІи ахи миллион квадратни метр е 13 процент дукхагІа.

Дика лел Советски Союза доазол арахьара торговли. 1959 шера хьалхарча ах шера доазол арахьарча дохка-эцарца лийнна СССР ахча 18 миллиард сом дар, хІаьта 1958 шера цу ханналца лийннaчунца нийсдича 20 процент дукхагІа а хиннад.

1959 шера хьалхарча ах шера даьча балхий итогаша тешал ду, 1959 шера — семилетка хьалхарча шера йола СССР халкъа боахам дегІабара паччахьалкхе план советски халкъо толаме кхоачашъеш хилара.

ТАСС.

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЙНИ АКТИВА СОБРАНИ

Укх шера 17-ча июле Грозне Ленина цІерахча культура Двореце республика партийни актива собрани хилар.

ССКП ЦК июньски Пленума итогехи республика партийни организацей декхарехи доклад йир ССКП обкома хьалхарча секретара нов. **А. С. Трофимовс.**

Пренеех къамаьлаш дир ССКП Грозненски горкома секретара нов. **Е. Н. Зотовс,** «Красный молот» яхача завода кертерча инженера нов. **Е. П. Ларионовс.** Нохч-ГІалгІай совнархоза председатела нов. **М. А. Евсеенкос,** Первомайски райисполкома председатела нов. **С. Х. Шадиевс,** Новогрозненски мехдаьтта чакхдоахача завода дикагІа йолча установка начальника Социалистически Къахьегама Турпалхочо нов. **И. В. Пугачевс,** моттигерча промышленноста министра нов. **А. А. Висаитовс,** «Грознефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене партбюро секретара нов. **П. В. Ивакина,** Шелковской района Сталина цІерахча колхоза тракторни бригада бригадира нов. **Д. И. Стороженкос,** Грозненски химически завода цеха начальника нов. **Л. А. Шиловс,** Грозненски Іилма-тохкама института Іилма болхлочо нов. **Б. К. Америка,** райпрофсожа председатела нов. **М. Ф. Дьяченкос,** ССКП Советски райкома секретара нов. **А. А. Осмаевс,** Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела заместитела нов. **М. А. Дороховс.**

Партийни актива собранех йола отчет тІадоагІача газета тІа хургья.

ВОРХІ БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ ГРОЗНЕНСКИ ХИМИКАША

ССКП ЦК июньски Пленумо даь кхайкарал дег тІара къоабалдаь тІаийцар Грозненски химически завода къахьегамхоша. Іалаьмате чІоагІа яхь яьржар семилетка ялх шера кхоачашъяр духьа.

Дог айденна химикаша къахьегарах хІапзле а доккхий толамаш даьхад. **Валови продукци хьаярна ворхІ бетта йола план ханал 15 ди хьалхагІа кхоачашъяь яьннай завода коллектив.** Бутт дІакхоачабаллалца болх бича паччахьалкхен заданел совгІа массехк миллион сома маьха феноли ,ацетони, синтетически спирти кхоачаргда Даьхенга.

Укх хьалхарча ах шера 88,4 процент дукхагІа арахийцай валови продукци дІадахача шера хьалхарча ах шера хийцачул. Цу цифраша къаьгга хьахьокх, химически завода низ сихха дегІабоагІаш хилар. Ялх бетта йола къахьегама овсарле лакхъяра план 109 процент кхоачашъяьй, хІаьта продукци хьаярга дІабода мах цу юкъа 12 процент совгІа лохбаьб.

Заводской комитетои завода администрацеи дикагІа бола болхлой юкъе а болаш шерра яьча заседане социалистически яхьаца июнь бетта даьча балхий лоархІамаш дир. Болх дикагІа баь карара-кара тела ЦІе байракх хьожаяьча № 7 йолча цеха коллективо. ШоллагІа моттиг яьккхай № 17-18 йолча нов. Большаковас кулгалдеча смена а. Яхье котбаьннараштa юкъе ба аппаратчикаш бола Волобуев Павели, Кузнецова Валентинаи, машинист Фролов Михаили, слесараш Еманов Николайи, Удодов Петри, кхы дуккха бараши.

ХАНАЛ 18 ДИ ХЬАЛХА

ССКП ЦК июньски Пленума соцамаша дог гІоздаьккха хьинаре къахьийгача «Малгобекнефть» НПУ нефтяникаша ханал 18 ди хьалха кхоачашъяьй ворхІ бетта йола мехкдаьтта даккхара план. Бутт чакхбалалехьа мехка планал совгІа итташ эзараш тонн мехкдаьтта дала лаьрхІад МагІалбика нефтяникаша.

Балха технологи тоярца, дІайода материал кхоярца, мехкдаьтта ца дойташ къовсам лоаттабарца дика экономически хьоккхамаш даьхад коллективо: къахьегама овсарал 11 процент лакхъяьй мехкдаьттага дІабода мах 14 процент лохбаьб, Даьхенна 1 миллион сомал совгІа рузкъа кходаьд.

Мехкдаьтта промыслашта юкъе хьалха латт Ленина орден лелаеш йола № 1 йола промысел.

А. ХАРСИЕВ.

Дукха доагам кходаьд

Шоаш тІаийца доккхий социалистически декхараш кхоачаш а деш, грознерча локомотивни бригадаша дукха доагам кходаьд.

Духхьал цхьан июнь бетта боккхагІа болча пассажирски парсвозаш лехкача машинистай Шкутовеи Сергиенкои бригадас 29 тонн доагам кходаьд.

Мухь кхухьача паровозий бригадашта юкъе белгалваьнна ва воккхагІа вола машинист н. Сидельников. Цу бригадо 14 тонн доагам кходаьд.

10 тоннал совгІа доагам кходаьд тепловозникий коллективо а.

С. ВОРОНБЕКОВ.

Сихдаьд бурув тохилга

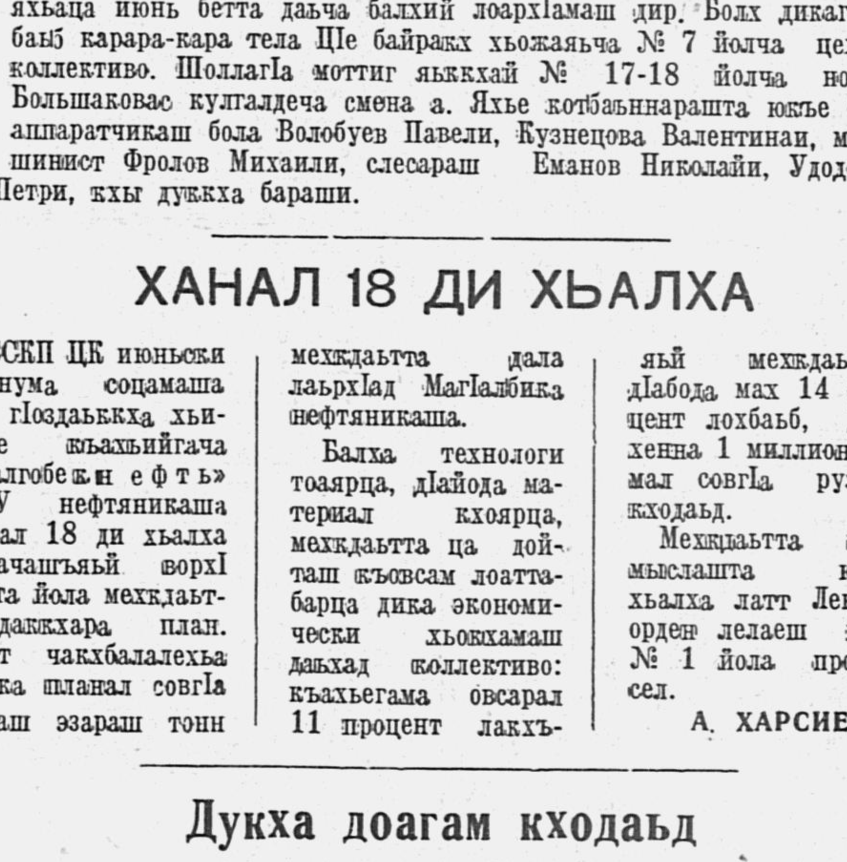
Доккхий къахьегама толамаш даьхад Нохч-ГІалгІай республике бурув тохилга сихдара болх хьалхагІа дІаболабаьча, бурув деттача мастера М. В. Мальцева бригадо.

Цу бригадо апрель бетта болх дІаболабар дувцача конференце № 17 йолча бурув тохача вышка тІа хІара станоко бетта 1000 метр кІоарга бурув тохилга тІаийцадар. Бурув теха даьннад скважина.

ХІанз цу скважино деннеибуси 150 тонн мехкдаьтта лу.

№ 72 йолча буровой вышка тІа бригадо кходаьд 123 эзар сом, хІаьта пайда эцаш йола балха ха 85 процентага а кхоачаяьй цар.

А. БАКАЛЮК.

КАЛИНИНСКИ ОБЛАСТЬ. СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума указах Социалистически Къахьегама Турпалхо яха цІи еннай кІадаш деча Вышневолоцки комбината прядильни фабрика бригадира В. И. Гагановайна.

Цунна из сий дола цІи еннай советски обществанна эшача гІулакха цхьанна хІамах ца къахкаш къахьегаш из хиларах. Шийна доагІаш дола алапи дукхагІа а долаш дикагІа йолча бригадера ше раьза а хинна тІехьайисаьча бригаде а яха, дикагІа йолча бригаданна из тІехьакхеяьй Валентина Гагановас.

Сурта тІа: Валентина Гаганова (юккъе латтар) ший бригада членашца.

Л. Портера сурт. **ТАСС фотохроника.**

КЕРДА ФАБРИКА

Нохч-ГІалгІай республика юха меттаоттаярца эшаш хилар бахьан долаш ейгача промышленноста министерствос баьча соцамах Грозне кийнаш ю фабрика е лаьрхІар.

Из фабрика хьалъе тхо доладелар 1958-ча шера сентябрь бетта. ЧІоагІа къахьега дийзар болхлой из хьалъеча хана. Дукха балхаш дар деза хиннараш: фабрика хьалъелга, цунна гонахьа кирпишкий карт елга, водопровод, радио, электроэнерги чуюллилга, иштта кхыдараш.

ХІанз контора а болхлошта дий цІа а хьалдеш да тхо.

Планах 1960-ча шера болх дІаболабе безаш яр фабрика. ССКП ЦК июньски Пленума сийна тІаийца хинна социалистически декхараш кхоачашдеш укх шера 8-ча мая. № 2 йолча швейни фабрика цІерах болх бе йолаялийтар оаха хІанз йола цех.

Укх тІехьарча хана шин сменах болх беш я тха цех. Цудухьа дукха нах балха хьаийбаьб оаха. Цехе электроэнергеца болх беш 77 барзкъаш тега машин я. Цар торо хулийт къахьегама овсарле лакхъе.

ХІанз берий барзкъаши, кийнаши, маІача наьха курткаши еш я цех.

Тха цехе ба тайп-тайпарча къамех бола нах: гІалгІай, нохчий, эрсий, эрмалой, иштта кхыбараш. Барт тайна, цхьоагІо йолаш, цхьан дезало санна къахьег цар.Цудухьа вІаштІехьадоал балха нормаш тІеххкоачашъе а. Дикача балхаца белгалбаьннаб мастераш Мельникова Ю. А., Кравченко Ю. Н., мотористкаш Масаева Х., Хуппарова А., Задорожная Н., Дудаева Е., иштта кхыбараш.

Цехе болх берех дукхагІа бараш 10 класс йистеяьккха комсомольцаши кагирхойи ба.

ДІахо йодача хана кхы а дикагІа къахьега лаьрхІа ба тха болхлой. Из хургда ворхІ шера план ханал хьалха кхоачашъяра цар лоацаш дола дакъа.

Сурта тІа: Мастер Кравченко Ю. Н. мотористка Масаева Зинай балхага хьожаш йоалл.

А. ДЖАБРАИЛОВ,
цеха начальник.
И. Плиева сурт.

Крекингистий толамаш

ХІара дийнахьа керда къахьегама толамаш доах партен XXI-ча съездеи июньски Пленумеи решенеша дегаш гІоздаьхача Грознерча крекинг-завода комсомольцашеи кагирхошеи.

Комсомольцаша дика кхетаду шоаш тІаийца ворхІ шера план ханал хьалха кхоачашъяра дола декхараш. Уж кхоачашдара лоархІамегІа дарех цхьа гІулакх да пар, хий, электроэнерги, доагам кходелга. Семилетках ца дойташ цхьа эшелон доагам совдаккха лаьрхІача Юрий Смирнова цІерахча коммунистически къахьегама цІи лелаеча установка коллективо тІаийца декхараш хьал а лаьца, керда декхараш тІаийцад крекинг-завода комсомольцашеи кагирхошеи.

Планал совгІа 550 эзар тонн сийрдача мехкдаьтта продукташ арахеца, 3500 тонн мехкдаьтта продукташ ца йойташ совъяха. 2100 тонн доагами, 1690 эзар киловатт - сахьат электроэнергии, 15,5 эзар тонн пари, 2 миллион кубометр хийи кходе, 300 тонн тиша аьшк гулде, тхоай подшефни йолча Веденски районерча Энгельса цІеракча колхоза лаьрхІа 1000 книжка вІашагІтоха.

Доккхий балха толамаш даьхад заводерча комсомольцашеи кагирхошеи укх шера хьалхарча ах шера: кхояьй 429 тонн мехкдаьтта продукташ, 164 тонн доагам, 9740 тонн пар, иштта кхыдараш. Цу балхашта белгалъяьлар Ю. Смирнова цІерахча установка тІара коллектив.

ШоллагІча квартала план цо кхоачашъяьй 109 процент, ца йойташ совъяьхай 53 тонн мехкдаьтта продукташ, 22 тонн доагам, 3180 тонн пар, иштта кхыдараш кходаьд. ТІехдика къахьег боккхагІа болча оператораша В. Баклановс, Т. Козадаевс. Цар сменашка болх беш ба хІара дийнахьа йола задани тІеххкоачашъеш бола комсомольцаш Атапин Николай, Антонов Валентин, Бенько Валентин, иштта кхыбараш.

Мехкдаьттеи цун продукташи ца йойтара дика новкъостал ду рейдови бригадаша. Царех дикагІа ярех я къоначa инженера И. Белоусовс кулгалдеш йола ВЛКСМ комитета рейдови бригада. Бригадо цкъа яьча рейдах гучадаьлар № 20 йолча установка тІа мехкдаьтта дукха довш хилар. Дийнахьи буси 20 тоннага кхаччалца мехкдаьтта довш хиннадар цига, лаьтта Іо а ухаш. Бригадо хоам баьчул тІехьагІа из кхоачамбоацар дІадаьккхар установка тІа.

ВорхІ шера план ханал хьалха кхоачашъяра керда къахьегама толамаш доахаш, мехкдаьттеи цун продукташи лаьтта Іоухаш йоврца къовсам лоаттабеш хьабоагІа крекинг-заводера комсомольцаши кагирхойи.

К. ЗАБЕЛИН,
ВЛКСМ заводской комитета секретарь.

Пхе бетта 11 рацпредложени

Ткъаь итт шу да Шилкин Иван Иванович совнархоза мехкдаьтта доаккхачеи газовойи промышленноста транспортни конторе токарала болх беш вола. Массайолча хана дика болх беш, шийгара говзал къоначa токарашта дІахьехаш хиларца чІоагІа дукха веза из контора къахьегамхошта. Рационализаторий хьакъехьа оаха къамаьл дича эггара хьалха цун цІи яьккхар электрикал болх беш волча профсоюза комитета председатела новкъоста Тищенкос.

Укх дІабахача пхе бетта цхьайтта рационализаторски предложени еннай Иван Ивановича. Уж ерригаш а балха юкъе а йоалаяьй. Боккха пайда баьннаб цо еннача предложенеех. Тхо цхьа къамаьл деш даІаш, кисара книжка хьал а даьккха аьлар Иван Ивановича: «Укх книжка тІарча тІахьехамо декхарал вир со «С-80» яхача трактора гусеницаш хотташ а вІашагІйохкаш а бола палец хувца.

Цо хьадийлача книжка цхьан оагІо тІа йоахар:

Іалаьмате дукха хайи, къахьегами дІалоац ара, станашка «С-80» яхача трактора гусеница хотташи вІашагІйоаккхаши, из палец дика бань ца хилар бахьан долаш. Атта дІа-юха а боаккхалуш, ши-шегІа хьабалар кхерам а боацаш болчунца хувца беза из. Книжка тІа яххача беса атта дІа-юха а боаккхалуш, трактор лелача хана ши-шегІа хьабалар кхерам а боацаш болча пальцаца хийцаб из Иван Ивановича. Из рацпредложени цо яларах ахчан совгІат делар цунна.

Иван Ивановича баьча пальцаца хийцад цу транспортни конторерча «С-80» яхача тракторий гусеницай пальцаш.

«С-80» яха трактораш арахецаш йолча Челябински тракторни заводе яхьийтай Шилкина енна предложени.

М. С. ПЛИЕВ.

ШозлагІа хержача Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета йиълагІа сесси хьаеллара хьакъехьа

ШозлагІа хержача Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета йиълагІа сесси хьаелларгья 1959 шера 21 июле Іуйрийна 10 сахьат даьлча республикански пионерий Двореце.

ЙиълагІча сессе баьхкача республика Лакхехьарча Совета депутаташта регистраци ергья 20 июле Лакхехьарча Совета Президиум чуйолча цІеношкеи (шоллагІча этажа тІара № 8 йола цІа) сесси хьаеллача дийнахьа Іуйрийна 9 сахьат даьлча денз республикански пионерий Двореце.

1959-ча шера хьалхарча ах шера Нохч-ГIалгIай АССР халкъа боахам дегIабара паччахьалкхен план кхоачашъярах йолча итогех

Нохч-ГIалгIай АССР статистически управлене ХОАМ

1959-ча шера хьалхарча ах шера промышленности, юрта боахамп, транспорти дегIадаккар, капитальни гIишлош хьалъяри товарооборотти лакхдалар, болхлойн гIулакхерча наьхеи дукхал хувцадалар укх лохерча цифраша хьадовзийт:

I. ПРОМЫШЛЕННОСТЕ ПРОИЗВОДСТВЕННИ ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

1959-ча шера хьалхарча ах шера валови продукци арахецара план укх тайпара кхоачашъяьй:

	ах шера план кхоачашъяра проц.
ЕРРИГАЧА РЕСПУБЛИКЕ	104
Совнархоза промышленность	104
Мехкдаьттеи гази йоаккхача промышленноста управлени	107
Цунна чуйоагIача мехкдаьтта промыслай управленешка:	
«Октябрьнефть»	108
«Старогрознефть»	104
«Горскнефть»	112
Гудермесски НПУ	109
Правобережни НПУ	111
«Малгобекнефть»	110
«Сунжанефть»	102
Автотракторни ремонтни завод	106
Центральни ремонтно-механически завод	106
Нефтегазови Управлени	118
Нефтеперерабатывающии химически промышленноста Управлени	104
Цунна чуйоагIа:	
Грозненски нефтеперерабатывающи завод	102
Крекинг-завод	103
Нефтемаслозавод	106
Новогрозненски нефтеперерабатывающи завод	108
Производственно-товарни контора	101
Производственно - энергетически контора	108
Грозненски химически завод	109
Энергетически Управлени	104
Цунна чуйоагIа:	
Грозненски ТЭЦ	104
Новогрозненски ТЭЦ	101
Центральни ремонтно-механически завод	159
Сетевой район	173
ГIишлош хьалъяреи гIишлоний материалаш хьаяреи Управлени	109
Цунна чуйоагIа:	
№ 1 йола кирпични завод	116
№ 2 йола кирпични завод	108
Старопромысловски кирпични завод	119
Малгобекски кирпични завод	125
Производственни предприятей контора	108
Хьунеи дахчах хIамаш ечеи промышленноста Управлени	86
Цунна чуйоагIа:	
Советски леспромхоз	69
Первомайски леспромхоз	73
Грозненски леспромхоз	65
Ермоловски док	90
Грозненски мебельни фабрика	113
Тарно-мебельни комбинат	105
Кхачан промышленноста Управлени	104
Цунна чуйоагIа:	
Керттера молкомбинат	105
Керттера мясокомбинат	117
Винно-водочно - коньячни завод	85
Грозненски винзавод	93
Червленски винзавод	68
Каргински винзавод	101
Ассински консервни завод	115
Грозненски консервни комбинат	124
Ацетонови завод	102
Маслозавод	104
Духхьал Совнархоза кара йола заводаш	
«Красный молот» яха завод	102
Транспортни машиностроене завод	117
Автогенно-карбидни завод	104
Моттигерча Советий промышленность	103
Ейгача промышленноста министерство	104
Цунна чуйоагIа	
№ 1 йола швейни фабрика	102
№ 2 йола швейни фабрика	105
№ 3 йола швейни фабрика	114
Обувни фабрика	104
№ 1 йола Ателье мод	105
№ 2 йола Ателье мод	148
Химзавод	102
Кхачан товарий промышленноста министерство	103
Цунна чуйоагIа:	
Макаронни фабрика	99,1
Хлебокомбинат	100
Кондитерски фабрика	98
Самашкински плодоконсервни завод	114
Мельзаводоуправлени	121
Пивзавод	104
Районни промышленность	106
Моттигерча промышленноста Министерство	111
Цунна чуйоагIа:	
Хьу кийчъеш йола комбинат	96
Кирпични завод	112
Весоремзавод	122
Дахчах хIамаш ю завод	109
Районни промышленность	112
Промстройматериалий Управлени	86
Цунна чуйоагIа:	
№ 1 йола кирпични завод	100
16-ча партсъезда цIерах йола кирпични завод	93
«Красный Октябрь» яха кирпични завод	62
КIир йоаккха завод	93
Эрзах аьргаш ю завод	32
Топливни промышленноста Управлени	106
Цунна чуйоагIа:	
Веденски леспромхоз	114
Гудермесски леспромхоз	102
Гортопсбыт	98
«Чечингстрой» треста КПП	98
Республикерча министерствай ведомствай промышленность	106
Автогаражни оборудоване завод	103
Электромеханически завод	115
ВОС предприятеш	103
Промсовета артелаш	108
Назрановски мельзавод	99
Ерригсоюзни министерствай ведомствай промышленность	99

1959-ча шера хьалхарча ах шера республике промышленноста валови продукце дукхал 1958 шера цу ханаца нийсдича 9 процент лакхденнад, цунца совнархоза промышленноста 9 проценти Моттигашкарча Советий промышленноста 8 проценти а лакхлуш.

Шоашта оттаяь планаш кхоачашца ю совнархоза промышленни предприятеш 1958-ча шерачул 5 кIезигагIа я. Ерригача совнархоза промышленни предприятех валови продукци арахецара ах шерара план кхоачашъяьй 27 предприяте, кхоачашъяьяц — 9 предприяте.

1959-ча шера хьалхарча ах шера план дукхагIа долча промышленни продукце тайпашта кхоачашъяь яле а, болат, нефтеаппаратура, тхов тIа ехка кирпишк, пиломатериал, мебель, маша даьтта, кондитерски колбасни изделеш арахецара планаш кхоачашъяьяц. Валови продукце план кхоачашъяьча цхьайолча промышленни предприятеша оттаяьча ассортиментах продукци арахецара план кхоачашъяьяц: Грозненски нефтеперерабатывающи заводо — дизельни доагам арахецара, Новогрозненски нефтеперерабатывающи заводои крекинг-заводои — керосин арахецара, нефтегазови управлене— Iалама газ яккхара, «Красный молот» яхача заводо — болати нефтеаппаратуреи, химически оборудовании арахецара, тарно-мебельни комбинатои мебельни фабрикои — мебель арахецара, ейгача промышленноста химзаводо — тIоарска товараш арахецара, электромеханически заводо — бурув деттара езаш йола электроподстанцеш арахецара, автогаражни оборудоване заводо — домкраташ арахецара, керттерча молкомбинато — маша даьтта арахецара, Грозненски консервни комбинато— овощай консерваш арахецара.

1959-ча шера хьалхарча ах шера кооперированни поставкай план кхоачашъяьй лоаладаьча чонах хIамаш яра 107 проценти, лоаладаьча болатах хIамаш яра — 89 проценти, поковкаш яра — 65 проценти, штамповкаш яра — 120 проценти. «Красный молот» яхача заводе лоаладаьча болатах хIамаши поковкаши арахецара план кхоачаш ца ярах, цу тайпара йола продукци тоъал дIа ца луш йисар кхыча экономически районий цхьайолча совнархозашта.

2. ПЛАН КХОАЧАШЪЯРИ ПРОМЫШЛЕННИ ПРОДУКЦИ ХЬАЕЛГА ДЕГIАДАРИ

1959 шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяри промышленни продукце лоархIамегIа дола тайпаш хьаделга дегIадари укх тайпара да:

	1959 шера 1-ча ах шера план кхоачашъяра проц.	1958 шера 1-ча ах шерага диллача 1959 шера 1-ча ах шерара процент.
Мехкдаьтта	104	106
Газ	114	129
Бензин	105	101
Фатаген	92	88
Дизельни доагам	111	93
Нефтебитум	116	110
Фенол	105	111
Ацетон	104	109
Синтетический спирт	117	—
Болат	94	97
Нефтеаппаратура	87	103
Парови поршневи насосаш	55	48
Приводни поршневи насосаш	77	85
Станокаш-качалкаш	89	92
Электроэнерги	100,4	116
Теплоэнерги	105	115
Кирпишк	102	104
Тховна тIа ехка кирпишк	70	89
КIир	104	104
Сборнии аьшкбетонни конструкцеши деталаши	116	124
Оатхалий хьу араяккхар	60	92
Херх хьекха хьу	82	91
Мебель	92	123
ТIехьнахьа ювха трикотаж	117	117
Кога гIирс	104	115
царца берий бар	82	555
Дулх	106	116
Маша даьтта	90	116
Нахча	132	115
Генарий даьтта	103	108
Консерваш	122	127
Йий	99,7	107
Къаракъи ликеро-къаракъа изделеши	82	84
Комсий чхьагIар	174	78

1959 шера хьалхарча ах шера республика ерригача промышленносте къахьегама овсарле лакхъяра план 3,7 процент тIехкхоачашъяьй. ДIадахача шерарча цу хан-юкъаца нийсдича къахьегама овсарле 2,9 процент лакхъеннай. Совнархоза промышленносте къахьегама овсарле 2,9 процент айяьй. Цу даькъе мехкдаьтта доаккхачеи газовойи промышленносте — 4 процент, энергетически промышленносте — 8 процент, «Красный молот» заводе — 7 процент, транспортни машинаш еча заводе — 14 процент.

Цунца цхьана № 2 йолча кирпишкий заводо, Советскии, Первомайскии, Грозненскии леспромхозаша чхьагIара-къаракъа-коньячни заводо, Червленски чхьагIара заводо, макаронни фабрико, кондитерски фабрико, «Красный Октябрь» яхача кирпишкий заводо къахьегама овсарле лакхъяра заданеш кхоачашъяьяц.

ВIаши нийсъе йиш йолча товарни промышленни продукцега дIабода мах вIаши нийсде йиш йолча махьаща 1958 шера цу хан-юкъаца нийсдича бизза боацача лоархIамах 4,2 процент лохбеннаб, цу даькъе совнархоза промышленносте — 4,7 процент. **Продукцега дIабода мах планал тIех чухьнахьа баккхарах ерригача республике кходаьд 55 миллион сом.**

1959 шера хьалхарча ах шера республика халкъа боахаме балхаш даьд дIахо а керда техника **юкъе йоалаеш а производственни** процессашта автоматизаци еш а. Мехкдаьтта промышленносте зIамигдаьчеи зIамигачеи диаметрах долча бурошца скважинашта бурув дийттад, хий чудетташ тIоанаш дохадаьд, утяжелитела регенераци яра установка лелаяьй, скважинай болх автоматизации телемеханизации еш лелабаьб.

Планах 10 эзар йолча зIамигдаьчеи зIамигачеи бурошца 1959 шера хьалхарча ах шера 12 эзар метр бурув техад. Хий чудахийтарца тIоанаш дохадеча планах 4100 эзар йолча 4049 эзар кубометр хий чухийцад. Планах 50 скважино-операции е езача хий чухийца тIоа бохабеш 46 скважино-операции яьй. 143 скважина автоматизации телемеханизации яьй.

«Красный молот »яхача машинаш еча заводе хьалхарча ах шера «П-100» яха гIум кегаю опытни агрегат яьй. Цунца цхьана заводо кхоачашъяьяц 200 атмосфер давлени йола керда насос хьаяра задани.

Совнархоза хьун промышленносте 1959 шера хьалхарча ах шера планах бензомоторни херхашца хоадаяь 50 эзар кубометр хьу Iойилла задани оттаяьяр. Леспромхозашка уж доллаше а Советскии Грозненскии леспромхозаша цу херхашца хьу хьекхаьяц.

III. ЮРТА БОАХАМ

Парте XXI-ча съезда исторически решенеши семилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяра духьа тIайица декхараши кхоачашдара къовсам лоаттабеш 1959 шера хьалхарча ах шера республика колхозашеи совхозашеи юрта боахам дегIабоалабара даькъе керда толамаш даьхад. Болх дикагIа вIашагIбелла чакхдаьккхар бIаьстий ялаташ дIадувлга, лоархIам боллаш тIехкхоачашъяьй ялат дIадера план. ДукхагIа хьувкъаш йола культура — хьажкIаш 108 эзар гектар е 1958 шера дIайийначарел 17 процент дукхагIа дIайийнай. 1959 шера юртбоахама еррига культураш дIайийнай 428 эзар гектар.

Дика вIаштIехьадаьккха леладу ялат чуэцилга. 10 июле фийг бола ялат 61 процент чуийцад, борц боацаш, хIаьта керттерча даькъе разделни хьисапе чуэц ялат.

Республика колхозашкеи совхозашкеи доахан дукхагIа дийбад, хьайбай продукташ йоахилга айдаьд. 1-ча июле республика колхозашкеи совхозашкеи 1958 шера 1-ча июлаца нийсдича дукхагIа хиннад:

Доккхий доахан — 13 процент
цу даькъе детта доахан — 8 процент
Жаи гаьзарийи — 4 процент
Хьакхарч — 15 процент

ЛоархIам боллаш доахан дукхагIа хиннад Сунженскии, Грозненскии, Гудермесскии, Курчалоевскии районий колхозашкеи совхозашкеи.

1958 шера хьалхарча ах шераца нийсдича 1959 шера хьалхарча ах шера республика колхозашкеи совхозашкеи хьайбай продукташ яхар укх тайпара да:

	1958 шера 1-ча ах шерага диллача 1959 шера 1-ча ах шера процент
Дулх	127
Шура	111
Фуаш	121
Тха	99,7

Хьайбай продукташ дукхагIа яхара эггара дикагIа толамаш даьхад Сунженски района колхозашеи совхозашеи. Хьалхарча ах шера шура яккхар дIадахача шерарча цу хан-юкъаца нийсдича лакхденнад 32 процент, хIаьта фуаш гулделга — 43 процент.

Цхьан фуражни Iаттагара юкъера яьккха шура 1357 килограмм, е 1958 шера хьалхарча ах шера яьккхачул 158 килограмм дукхагIа я, хIаьта из республике эггара лакхехьара хьокхам ба.

1959 шера хьалхарча ах шера юртбоахама 100 гектар лаьттан лоархIамах яьха хьайбай продукташ укх тайпара я:

Шура колхозашкеи совхозашкеи — 32 процент
цу даькъе:
колхозашка — 25 процент
совхозашка — 42 процент
Дулх (дийна хьайбаш) колхозашкеи совхозашкеи — 7,9 процент
цу даькъе:
колхозашка — 7,4 процент
совхозашка — 8,7 процент.
Фуаш колхозашкеи совхозашкеи фийг болча ялатий 100 гектар лоархIамах — 6,3 эзар
цу даькъе:
колхозашка — 6,9 эзар
совхозашка — 5,7 эзар

Хьайбай продукташ йоахилга лакхдаларца цхьана 1958 шера хьалхарча ах шераца нийсдича лоархIам болаш дукхагIа аайда баьннаб хьайбаех а оалхазарех а. Республика колхозашкеи совхозашкеи юкъера лаьрхIача цхьан фуражни Iаттагара 1082 килограмм шура яьккхай, цу даькъе:

колхозашка — 1.191 кг
совхозашка — 1.000 кг

Яхкаш йолча цхьан котамгара юкъера лаьрхIача колхозашкеи совхозашкеи 60 фуъ гулдаьд.

1958 шера хьалхарча ах шера фуражни цхьан Iаттагара яьккхачул 83 килограмм дукхагIа шура яьккхай республика колхозашеи совхозашеи.

1959 шера хьалхарча ах шера паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план боахама дерригача доакъошка укх боарамах кхоачашъяьй:

	1959 шера 1-ча ах шера план кхоачашъяра процент.
Дулх	134
Шура	97
Фуаш	101
Тха	105

1958 шера хьалхарча ах шераца нийсдича паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкар лакхденнад:

Шура — 15 процент
Дулх — 35 процент
Фуаш — 31 процент
Тха — 8 процент

IV. ТРАНСПОРТ

Грозненски машин-наькъа отделене гIолла мухь дIа-юха увзилга дегIаденад 1959 шера хьалхарча ах шера. Мухьаш тIадоттара план 104 процент кхоачашъяьй, цу даькъе декъа мухьаш тIадоттара план 143 проценти мехкдаьтта продукташ чуйоттара план 99 проценти. Вагонаш йоттилгеи йоассаелгеи 5 процент сихдаьд. Ах шера, вIашагIа а теха, дIаяхийтай деза мухьаш тIадола 17.425 поезд, царца кхы тIа совнагIа дIабихьаб 7 миллион тонн мухь. Айххийта бужийташ мухь тIаботтарца 7.335 вагон мукъа а яьккха, нормал совгIа 8 эзар тоннал тIех мухь тIабеттаб.

V. КАПИТАЛЬНИ ГIИШЛОШ

БIарччача республикера еррига капитальни гIишлош хьалъяра 1959 шера хьалхарча ах шера йола план 90 процент кхоачашъяьй, цу даькъе: совнархозе гIолла — 91 проценти моттигерча Советашка гIолла — 79 проценти. 1958 шера хьалхарча ах шераца нийсдича капитальни гIирсашка дIадаха ахча 31 процент дукхагIа хиннад.

ГIишлой - монтажни балхашта йола ах шера план ерригача республике гIолла лаьрхIача 91 процент кхоачашъяьй.

Хьалхарча шера йола гIишлоймонтажни балхаш кхоачашдара план подрядни организацеша укх боарамашка кхоачашъяьй:

	1959 шера 1-ча ах шера план кхоачашъяра процент.
Еррига подрядни гIишлош ю организацеш	96
Цу даькъе:	
Совнархоза чуйоагIа подрядни гIишлош ю организацеш	102
Цу даькъе:	
СМУ № 1	86
СМУ № 2	109
СМУ № 3	113
СМУ № 4	100,6
СМУ № 5	101
СМУ № 6	100,4
СМУ № 7	97
СМУ № 8	105
СМУ № 9	114
«Чечингстрой» трест	74
«Сельстрой» трест	75

Паччахьалкхен чотах хьалхарча ах шера хьал а даь, нах чуховша дIаденнад чура че 22.850 квадратни метр йола чуIе цIеноп, цу даькъе: совнархозага гIолла — 11.320 квадратни метри моттигерча Советашка гIолла — 7.740 квадратни метри.

1959 шера хьалхарча ах шера хьалде дезаш хиннача чуIеча цIеной план кхоачаш ца ярах хьалдаь ца доалаш диса цIеноп дерригаш а лаьрхIача 20.700 квадратни метр да, цу даькъе совнархозе 11.400 квадратни метри моттигерча Советашка 7.900 квадратни метри.

VI. БОЛХЛОЙИ ГIУЛАКХЕРЧА НАЬХЕИ ДУКХАЛ

1959 шера июнь бутт чакхбоаллаш республикерча халкъа боахаме болх беш бола болхлойи гIулакхера нахи 13 эзар саг дукхагIа хиннаб, 1958 шера хьалхарча ах шера хинначарел. Совнархоза промышленни предприятешкара беррига болхлойи гIулакхера нахи республикерча берригача болхлошцеи гIулакхерча нахацеи нийсбича 80 процент ба.

Парте Центральни Комитетои Советски правительствоси баьча социамга хьежжа, лоацдаь ялх—ворхI сахьата балха ди оттадеш латт совнархоза чуйоагIача мехкдаьттаи химически промышленноста предприятешка балхаш деш болча болхлоштеи гIулакхерча нахаи. 1959 шера 1-гIа май тIакхоачаш совнархоза 17 предприяте массанахьа а лоацдаь ворхI сахьата балха ди оттадаь а даьккха, алапей гIулакх тоадеш латт.

VII. Товарооборота план кхоачашъяр

Паччахьалкхени кооперативнии торговлера розничи товарооборота боарам, общественни питани а юкъейолаш, 8 процент дукхагIа хиннаб, дIадахача шера цу ханна хинначунца нийсйича.

1959 шера хьалхарча ах шера йола розничи товарооборота план ерригача республике гIолла лаьрхIача 98 процент кхоачашъяьй, цу даькъера торгови сета товарооборота план 99 проценти общественни питане предприятей яр 94 проценти кхоачашъяьй.

Торговли лелаеш йолча къаьсткъаьстача организацеша укх тайпара кхоачашъяьй розничи товарооборота план:

	1959 шера 1-ча ах шерарча розничи товарооборота боарам млн. сомаща.	1959 шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяра проц.
Главлесстройторг	7,8	111
Главювелирторг	3,9	111
Главдорресторан ст. Грозный	5,1	89
Главдорресторан ст. Гудермес	2,5	99,0
Моттигера торгаш	396,1	100,9
Главунивермаг	70,6	102
Грозненски горпищеторг	165,9	101
Грозненски горпромторг	113,6	101
Гудермесски торг	12,3	99,6
Трест столовейи ресторанийи	33,4	97
УРС совнархоза	165,4	98
Орджоникидзевски машин-наькъа Грозненски отделене ОРС	36,7	102
Аптекоуправлени	8,2	113
Книготорг	5,8	107
Союзпечать	5,8	104
Респотребсоюз	259,3	94

1959 шера хьалхарча ах шера торговлена товараш лоаттадара план, еррига а лаьрхIача, 105 процент кхоачашъяьй моттигерча Советий промышленноста предприятеша.

Торговлена товараш лоаттадара йола план моттигерча промышленноста министерствона чуйоагIача предприятеша 74 процент кхоачашъяьй, промстройматериалий управлене предприятеша — 46 процент, йоагоча хIамай управлене предприятеша — 37 процент.

Совнархоза чуйоагIача хьуни хьу чакхйоахачеи промышленноста предприятеша 1959 шера хьалхарча ах шера торговлена мебель лоаттаяра йола план 92 процент кхоачашъяьй, цу тайппара 483 эзар сома маьха продукци кIезигагIа а луш.

* * *

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа боахам 1959 шера хьалхарча ах шера дегIабоалабара йола паччахьалкхен план кхоачашъярах хьахиннача итогаша тешал ду, парте XXI-гIча съезда исторически решенеши мехка халкъа боахам дегIабоалабара ворхI шера йолча плана хьалхарча шера заданеши кхоачашъеш республикерча къахьегамхоша тоъал толамаш даьха хилара.

Нохч-ГIалгIай АССР статистически управлени.

Июньски Пленума соцамаш кхоачашду

Технически прогресса дешаш дувцаш, ССКП ЦК-а июньски Пленумо коммунизма материальни-технически лард йоллача Iалаьмате боккха лоархIам бола химически промышленноста дош а дийцар, химически промышленность дIахо йодача хана чехкка дегIайоалаяра керда наькъаш белгал а даьхар.

1958 шера хиннача ССКП ЦК-а майски Пленумо даьча соцамашка хьежжа Грозненски химически завод укх тIеххьарча пхе шера эггара чоалханерча автоматизацени механизацени наькъаца фенол, ацетон, этилови спирт, хIаьта иштта полимераш, эпилени пропилени йоаккха мехка чухь эггара йоккхагIа йола предприяти а хинна дIаоттаргья.

Цхьа шу совгIа мара даьннадац ССКП ЦК-а майски Пленум хинна, цхьабакъда цу хана денз дукхха хIама де кхийнад Грознерча химикий. Июньски Пленума сийна шоаш тIайица декхараш кхоачашдеш, химикаша валовой продукци арахеца ах шера йоагIа план 9 ди хьалхагIа кхоачаш а йир, планал совгIа Даьхенна массехк миллион сом маьха продукци а елар. 1958 шера шоллагIча квартале хинначул 1959 шера шоллагIча квартале фенол 11 проценти ацетон12 проценти дукхагIа арахийцад. Царга дIабода мах 12 процент лохбеннаб.

ХIанз 1958 шера хиннача ССКП ЦК-а майски Пленума а 1959 шера хиннача ССКП ЦК-а июньски Пленума а соцамашка хьежжа заводе къахьегама овсарле лакхъе а цехий болх тоабе а лаьрхIа дукха организационно-технически гIулакхаш деш латт.

Заводе производства торонашка хьожаш общественни смотр хилар, пи бIаь совгIа предложени а гулъеш. Изобретательствани рационализацени ах шерара конкурс кхайкаяьй. Конкурсе дукха а дика предложенеш яьхай, царех дикка яраш производствана юкъе а йохийташ.

Синтетически спирт доаккхача цехий болх тоабеши керда продукт полиэтилен яккхара йолаш йолча оборудованеца кхы тIа а этилен дукхатIа яккха лард кийчъеши гIулакхаш отта а даьд, чакхдоахаш а да. Уж гIулакхаш ду керда объекташ яхкарца а доацаш, йолаш йола производственни мощносташ тоаярца. Масала № 7 йолча цехе рационализаторски болх Iомабара опытаца отта а даьд, кхоачащдеш а да йолаш йолча производственни площадашка этилен хьалхарчул 50 процент дукхагIа арахецаргдолаш а из доаккхаш кIезигагIа материальни хIама дIагIоргдолаш а цеха мощносташ дукхагIа хулийтаргйола гIулакхаш. Цехе дерлегматораш, холодильникаш, пирогазе кхы тIа а массехк компрессораш оттаертья. Алхха № 7 йолча цехе чакхдаха оттадаьча организационно-технически гIулакхий план кхоачашйича 25 миллион сом ахча кходергда.

№ 32 йолча цехе юкъейоалаеш я католизаторга хадданза фосфорни кислота чудуийташ йола способ. Цо йиш хулийтаргья гидротацен системаш 3—4 лакхъе а спирт дукхагIа арахеца а.

Синтетически спирт арахецача № 32 йолча цеха мощность лакхъеш боккха лоархIам болаш да кхы тIа а спрубберaш оттаяр. Спирт арахецилга 5—7 процент лакхдергда цо.

Кхыйола цехаш а спирт даккха тоаеш латт. Иштта уж тоаелга а спирт доаккхача цехий мощносташ лакхъелга а чакхдоаккхаргда процессашта эггара кердагIа йола автоматизации механизации яра наькъаца.

1959—1965 шерашка производственни процессашта автоматизаци яра плана тIа саьнгал цIендара, пропилена фракци цIенъяра а из чакхъяккхара а балхашта, хIаьта иштта фенол, ацетон, спирт доаккхача балхашта йизза комплексни автоматизаци е оттадаьд.

Химически анализаш еш кулгашца беш болча 80 процент балха аналатически контрола автоматизаци ергйолаш доккхий балхаш ду, контрола автоматически методаш ю.

Завода централни лабораторе производства контрола автоматизаци еш йола группа вIашагIъеллай. Альфаметилспрол хьахьоккхаш йола автоматически титратор хьаяьй цу группо. Хьалха лелаяьча контроло анализаш нийса хьахьокхацар. ХIанзарча методо химически продукташта ю анализаш нийсагIа хьа а хьувкх, 40 минут йоаеш хиннача метта 10 минут мара ха а йоаяц анализаш еча. Титровани еча бу хала болх автоматически бу. Керда хьаяь прибор завода лабораторешка дика болх беш я. Из прибор еш доккха тIулакх даь ва УЗЛ хIама тохкача труппа хьалхле лелаю инженер вола нов. Король. Цу группо хьаяьй газа чура тIоадал хьахьокхаш йола ах автоматически прибор. Сероводород хадданза автоматически хьахьокхаргдола керда метод еш я из хIанз. Хьалха уж анализаш еш дукха къахьегам а ха а дIадодар. Газаи коачалаштеи анализ еш хроматографически методаш производствона юкъейоалаяр боккхача лоархIаме да. Цо кулгашца беш бола болх дIа а боаккхаргба, химически продукташта юкъе лоадам боацаш нийслу зенне йола хIамаш хьа а хьокхаргья.

Завода хIара цехерча болхлойи, инженерийи, техникийи творчески уйла халача балхашта дIахо а автоматизации механизации яра тIаерзаяь я. Цу хьакъехьа дукха болх баьб электроцеха коллективо. Цу цеха мотораш, электрооборудовани, материалаш, тайп-тайпара бола мухь цхьан участкера шоллагIча участке боаккхаш кулгашца бора из болх.

Электромонтераша нн. Соколовси Гаврилюкеи аккумуляторни батареешца лелаеш йола тележка яьй. ХIанз къахьега а ха йоае а ца езаш хьаштдолча хана беззаш бола мухь миччахьа эшача моттиге бахьа йиш я.

Моторий якорех йоахка вординташта цIаста саьрг кулгаца тIалустар. КIордабеш а хьа ца Iовш а болх бар из. Из болх диазза дукхагIа булургбола станок яьй цу цехерча болхлочо Пикаловс.

ССКП ЦК июньски Пленумо оттадаь декхараш кхоачашдеча доккха новкъостал ду заводерча рационализатораша. Царна юкъе дукха ба болхлой. Цар торо хулийт производственни балхашта автоматизации механизации е.

Заводе массанена а вовзаш ва № 1—12 йолча цеха начальника заместитель вола рационализатор М. Н. Фрид. Духхьал укх шера цо еннача 18 предложенех 300 эзар сом пайда баьлар.

Хьалха пиролиза пишкашка кокс беш 16 сахьат додар. Из болх хувц-хувцаш шин потоках бора. Нов. Фрида оттаяьча предложенел Iыи фои цхьан ханна шинна а потока чу дахийта доладир. Цу гIулакхо пишко болх ца беш йоаккха ха шозза гаргга кIезигйир, хIаьта пишка балха овсарле лакхйир. Шера 53 эзар сом пайда боал цох.

Бедал чуйолча корректорашкара давлени 3—3,5 атмосфера лохъеаьнна нов. Фрида яьча предложенес цхьа компрессори машиниста болх бу моттиги мукъаьлийтар. Цох 120 эзар сом совгIа пайда баьлар.

Пленумо болх беча деношка контактни коксовани еча установка йолаялийта кийчо еш ду балхаш доладир. Цу установке Советски Союзе эггара хьалха мехкдаьтта еза продукташи фенольни кIувнаши чакхдаха доладергда.

Завода ший низаца хьаяь я из установка. № 17—18 йолча цехера хьакъестача, хьалха дIаккхувсаш хиннача хIамашца болх бергболаш я из. Цо кхы тIа а дукха бIаьш тоннаш товарни фенол лургда.

Химикаша кхы дукха гIулакхаш де лерхI ССКП ЦК-а июньски Пленума соцамаш кхоачашдеча.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

Ялат чуэцар, паччахьалкхенна дІадалар, зябь ахар

15 июле хиннар

РАЙОНАШ	Паччахьалкхенна планах доагІа ялат дІадалара проценташ	Планах чуийцачун проценташ	Хьекхачох аьрдачун проценташ	Зябь ахара план кхоачашъяра проценташ
Грозненски	107	90	92	1
Каргалински	104	96	90	—
Гудермесски	101	94	100	33
Наурски	89	98	99,8	9
Веденски	77	51	75	—
Советски	68	—	—	—
Сунженски	60	58	94	13
Первомайски	53	10	—	—
Ножай-Юртовски	44	9	100	—
Курчалоевски	40	62	85	37
Надтеречни	40	86	93	9,6
Ачхой-Мартановский	35	72	77	—
г. МагІалбик	28	55	75	2
Урус-Мартановский	19	65	76	—
Шалински	16	78	93	16
Шелковской	—	98	95	24
г. Грозный	—	96	100	—
Наьсарен	—	5	—	—

ДУЛХ, ШУРА ДУКХАГІА

★★ ★★

Хьайбашта Іана кийчо яра йоакхо яц

Іай а, бІаьстий а хьайбашкара дукхагІа продукташ яхара бокххача лоархІаме да уж Іангара даха йІайха моттигаш кийчъяр.

ХІанз хьатІаэттай доахан дика Іангара дахара кийчо е еза эггара бехктокхамегІа йола ха. Бакъда, Шалински районерча «Джалка» яхача совхозе цу гІулакха хІанз а цхьаккха а хІама даьдац.

Къаьстта во лел хьайбашта Іана кийчо яра болх совхоза 3-чеи, 4-чеи, 6-чеи отделенешка.

3-ча отделенера божа чулелабу кхийш а 4-ча отделенера свинарникаш а кастта капитальни ремонт ца йойя чу а кхийтта пайдана йоацача яргІолаш я.

1956-ча шера денз совхоза 5-ча отделене хьалдеш латт биъ мугІарах доахан латтаргдола кхий. 1957-гІча шера автуст бетта из кхий хьалха цига хиннача колхозагара совхозо хьаийцад. Цу хана ше хинначара хувцаденнадац из: еллача ларда тІа хьалдетта пенаш догІо дошадеш, маьлхо докъадеш латт.

Белгалдаккха деза совхоза директора заместитель волча М. Халидовси строителa Х. Домбаевси шийй ханнахьа хьайбашта помещенеш тоае езача дІагІоргйолча материалий дефектни ведомосташ ца оттадар бахьан долаш уж балхаш дІа ца доладеш латтилга. Иштта совхоза керттерча бухгалтера нов. Мусаевс а духьале ю, строительни балхашта эша, йолаш йола хІамаш дІа ца хецаш. Цу хьакъехьа отделеней управляющешца даьча къамаьлаша хьагойт текущи ремонта лаьрхІа дола ахча доллашехьа а кулгалхоша из юхаувзаш хилар.

1-ча а 2-ча а отделенешка де дезараш дукха балхаш доаццашехьа а дІадахача шера денз шурий-товарни фермашка пайда ца эцаш да подвесной наькъаш. Хала балхаш дара механизаци юкъе йоалае езача кхыметтел йолаш йолча механизмех а пайда эцац цига.

Щхьацца йолча хана совхоза кулгалхоша хьаллацац цхьаболчар дІадоладаь дика гІулакхаш. 1-ча отделенерча шурий-товарни ферма бригадира нов. Нааевс шоай ферма болхлой низаца тоаяьй телятник, бакъда, цох доагІар болхлошта дІадала ца туташ духьале ю кулгалхоша. Нааевна шийна мара хац ше мел дукха къахьийгад цига эша строительни материалаш яха гІерташ нов. Халидов волча ухаш.

ССКП XXI-ча съездо хьайбаш лeладерашта хьалхашка доккха декхар оттадаьд уж мамогга сихагІа дебаде, аьнна. Цунца цхьана хьайбай продукташ совъяха а еза. Цудухьа «Джалка» яхача совхоза дирекци а, отделене управляющеш а декхарийла ба мамогга сихагІа Іай доахан латтаргдолча помещенешта ремонт яра балхаш дІадоладара а, дуккхача хана денз деш латта кхийш хьалдаь дахара а болхлой оарцагІа баха.

Т. ДЗАНТИЕВ,
Шаьла района юртбоахама инспекце керттера зоотехник.

Шортта доакъар хулийтаргда

Коммунистически партеси Советски паччахьалкхенои лоацдача хана шуреи, дулхи, даьттеи даккхара Америка тІехьа а кхе хьалха а довла, аьнна оттадаь сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдара беррига низ тІабахийта къахьег берригача юрта боахама болхлоша. Уж декхараш кхоачашдара керттера моттиг дІалоац хьайбаш доакъарца Іалашдаро. Из дика кхета а даь цу гІулакха шийй ханнахь оарцагІаяьннай «Назрановски» совхоза Яндарера отделени. Укхаза Гандалоев Элмарза бригадир а волаш бокххача нахах йол хьакха бригада вІашагІъеллай.

ХІанзчул цхьа бут хьалха ткъо къоано шоай берригача кхоачамца аргІе цон хьакха волавеннав. Чайнах санна, хоза хьаж йоагІача баьцах шовзткъе цаІ хол баьб цар. 250 тонн цІена йол я из. Шовзткъе итт тонн хиллал йол хьекха улл. Доккха новкъостал даьд тракторашца йол хьекхаьча Бориев Султанеи, Даурбеков Хьамзатеи цу бригада. Довкъашка гІолла лела тракторашта хала хиннадале а ССКП ЦК июньски Пленума сийна социалистически яхье а баьнна хІара денна шишша балха норма кхоачашъяьй цар.

Говра косилкаца йол хьокхаш волча Хашагульгов Мурде 180—200 процент кхоачашъю балха норма.

Трактори говри ца лелалуча довкъашка пхьарсаш хьал а хьекха ирача мангалашца цхьан цон хьохк мангалхоша дийнахьа.

Ерригa йол босешка улл. Цудухьа къаьстта хала да из гул а яь цунах холаш де. Говраца йол гулъеш воаллача Гандалоев Нухьас доккхий толамаш доах хІара денна.

Холаш дотташ, йол гулъеш, хьокхаш къахьег Ганиев Идриса, Султыгов Бахьарбика, Хашагульгов Хасолта, Амирханов Ахьмада.

Гандалоев Элмарзий бригадо ерригa хьекха йол ши бІаь езткъа тонн хургья.

— Гуралехьа ер миссел кхы йол хьокхаргья укх бригадо, — йоах отделене управляющий волча Даурбековс.

— Из дувца а эшац, йойта йиш йий ер мо йола цон. ДІахьажал мел дукха я ер, — аьлар мангалхочо Часыгов ГІойсолта.

Укх тІеххьарча итт дийнахьа вІашагІъехкача кхьйолча звеноша хьекхари, доакъара хьокхаш латта мукхи, кІаи дІалаьрхІача ворхІ бІаь гаргга тонн доакъар кийчдаьд Яндерерча отделене. Кховзткъанел тІех саг воалл укхаза йол хьокхаш.

ХІанз отделенена хьалхашка латта керттера декхар аргІе хьекха улла йол ма хулла фермашта гаргаозар да.

О. БУЗУРТАНОВ,
Тха собкорр.

ТХА ДОЯРКАШ

Тха отделене шурий-товарни ферма болхлой берригаш а кагий нах, мехкарий ба. Царна юкъе я вай республике цІи хеза доярка Галаева Зина, из дІаяьлча МагІалбика районерча совхозий дояркашта юкъе хьалхле лелаеш йола къона доярка Муталиева Лиза а. Къоначa дояркаша Муталиева Лизас, Муталиева Любас, Мержоева Долатхана, Мальсагова Любас, Фаргиева Дугурхана укх ворхІ шерах хьалхарча шера хІара Іаттагара 2300—2600, хІаьта Галаева Зинас 3500 килограмм шура яккха лаьрхІар. Хьалхле лелаеш а, шура яккхара доккхий толамаш доахаш а йолча Галаева Зинайгара говзал хьа а Іомаеш къаьстта чІоагІа къахьег Муталиевас. Зинас дІабахача ялх бетта хІара Іаттагара 1663 килограмм шура яьккха яле, цунца социалистически яхье яьннача Лизас 1634 килограмм яьккхай.

Дерригa шийй декхар кхоачащде юхе бисача ялх бетта 866 килограмм шура яккха еза Муталиева Лизай. Шеко яц шура яккхара йоккха говзал йолча шоай нийсархоша Зинаси Лизаси санна вокха дояркаша а доккхий балха толамаш доахарг хилара. Царех ба Мержоева Долатхан, Муталиева Люба Мальсагова Люба, Фаргиева Дугурхан.

Н. ГАНДАЛОЕВ,
«Ингушски» совхоза 3-гІа отделени.

ТІАОЗАШ ЛАТТ КУБАНСКИ КІА

КРАСНОДАРСКИ КРАЙ. Кубане массе а мотте тІабийрзза кІа чуэцаш а паччахьалкхенна ялат дІалуш а боахк.

Шоашта тІалатта паччахьалкхен декхар ханал хьалха кхоачащде гІерташ я колхозаш.

Сурта тІа: ялат хьайдеш йолча Усть-Лабински пункте. ТАСС фотохроника.

ДИКАГІБАРИЙ ТОЛАМАШ

1959 ШЕРА 1 ЯНВАРЕРА ДЕНЗ 1 ИЮЛЕ КХАЧЧАЛЦА ХІАРА ІАТТАГАРА 1400 КИЛОГРАММАЛ ДУКХАГІА ШУРА ЯЬККХА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР КОЛХОЗИЙ ДОЯРКАШ

Л. Колесникова — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 2573
Е. Авилова — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 2436
Е. Амриева — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 2320
З. Кузнецова — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 2189
Ф. Амриева — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 2130
Е. Степанова — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 2088
Ф. Яценко — Сунженски района XX партсъезда цІерагІа колхоз 2076
У. Плысычева — Сунженски района Кирова цІерагІа колхоз 2064
Л. Магазейщикова — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 2042
П. Комаренко — Сунженски района Кирова цІерагІа колхоз 2032
Е. Сдобникова — Сунженски района Кирова цІерагІа колхоз 2027
Н. Кедина — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 2017
М. Ланговая — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1938
Д. Вербицкая — Сунженски района ЦІе Эскара цІерагІа колхоз 1931
М. Балакшина — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1925
Р. Амриева — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1916
Р. Амриева — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1876
В. Скориков — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІа колхоз 1861
Е. Безреброва — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1849
М. Кучина — Наурски района «Октябра» 40 шу» яха колхоз 1846
Т. Акабян — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1814
Л. Золотарева — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1814
А. Зверева — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1796
Т. Гриднева — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1793
Р. Романова — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1790
А. Белан — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1781
Р. Сахатская — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1772
А. Бабаян — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1769
Т. Кугаевских — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1768
А. Гак — Сунженски района XX партсъезда цІерагІа колхоз 1768
Г. Ткачева — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 1765
А. Бычкова — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 1758
Н. Хрыкина — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 1758
М. Черненко — Сунженски района XX партсъезда цІерагІа колхоз 1753
О. Мортемьянова — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 1746
Р. Глобенко — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1746
Р. Сорокина — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 1745
В. Соврикова — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1745
Е. Яковлева — Сунженски района Кирова цІерагІа колхоз 1736
Т. Зубкова — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 1734
А. Кудрявцева — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 1732
Р. Саввина — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 1727
М. Лихтей — Наурски района Калинина цІерагІа колхоз 1727
Г. Каглик — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1725
П. Колотаева — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1724
Г. Грибченко — Сунженски района «Победа» яха колхоз 1723
А. Юдина — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1719
М. Ковалева — Сунженски района Кирова цІерагІа колхоз 1718
А. Ефремова — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1717
Н. Тройдокало — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1711
В. Мещерякова — Сунженски района Кирова цІерагІа колхоз 1707
О. Куценко — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 1707
А. Пономарева — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1696
Т. Володина — Сунженски района Кирова цІерагІа колхоз 1690
К. Алешечкина — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1688
М. Понайтиди — Сунженски района Кирова цІерагІа колхоз 1686
М. Кузьменко — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 1679
А. Арабачан — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1677
Л. Никитина — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 1676
М. Белогурова — Сунженски района XX партсъезда цІерагІа колхоз 1674
М. Токарева — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1669
М. Старосельцева — Сунженски района XX партсъезда цІерагІа колхоз 1668
А. Кухтина — Сунженски района XX партсъезда цІерагІа колхоз 1666
Т. Мортемьянова — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 1665
З. Недосекова — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІа колхоз 1662
Е. Целигородцева — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1662
М. Мечеранская — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1654
Л. Бородина — Сунженски района XX партсъезда цІерагІа колхоз 1654
Н. Неберикутьян — Каргалински района «ЦІе ахархо» яха колхоз 1652
Л. Черкашина — Наурски района «Россия» яха колхоз 1650
Н. Геймана — Сунженски района Кирова цІерагІа колхоз 1646
В. Осипова — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1643
Н. Яцких — Наурски района «ЦІе байракх» яха колхоз 1642
Н. Соломатина — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1642
М. Хрыкина — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 1637
А. Атаян — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1637
Н. Компанейцева — г. МагІалбика «Кавказ» яха колхоз 1636
А. Арабачан — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1631
Н. Пчелкина — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІа колхоз 1622
М. Чабанова — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 1619
В. Косинова — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1615
В. Шкубелева — Сунженски района Кирова цІерагІа колхоз 1614
Н. Мальцева — Сунженски района Кирова цІерагІа колхоз 1612
О. Исаева — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1609
В. Фоменко — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1607
А. Пирогова — Наурски района «ЦІе байракх» яха колхоз 1600
Н. Шенцова — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 1597
Е. Чуланова — Наурски района «ЦІе байракх» яха колхоз 1595
О. Колина — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1592
А. Шевченко — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1584
П. Ужинова — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 1583
В. Сумарокова — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 1577
В. Хоженова — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 1561
У. Редькова — Каргалински района «ЦІе ахархо» яха колхоз 1561
М. Титоренко — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1556
Т. Курышева — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1552
К. Андреева — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 1547
А. Кобозева — Наурски района «Россия» яха колхоз 1538
Т. Дохненко — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1536
Р. Акентьева — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1527
М. Толоконникова — Наурски района «Россия» яха колхоз 1522
Е. Тельпук — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1518
Е. Перепелица — Каргалински района «ЦІе ахархо» яха колхоз 1518
А. Малярова — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 1517
Н. Соседская — г. МагІалбика «Кавказ» яха колхоз 1512
Т. Тепикина — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1511
Т. Кузнецова — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1510
З. Жерютина — г. МагІалбика «Кавказ» яха колхоз 1510
Ф. Кулакова — г. МагІалбика «Кавказ» яха колхоз 1509
А. Андрюнькина — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1502
О. Обрядина — Наурски района «Россия» яха колхоз 1498
Т. Гайрбекова — Шелковской района «Коминтерн» яха колхоз 1493
М. Кубышева — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1490
Н. Фисюк — Шелковской района «Коминтерн» яха колхоз 1488
Т. Свиткина — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1480
К. Авилова — Шелковской района «Коминтерн» яха колхоз 1480
Е. Зеленцова — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1476
И. Траневская — Наурски района «Россия» яха колхоз 1470
Р. Григорьева — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1465
Б. Бинишева — Шелковской района Ленина цІерагІа колхоз 1462
Т. Джабраилова — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1457
М. Никифорова — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1456
Ю. Игнатенко — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1450
М. Печкан — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 1445
К. Тюгулева — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 1439
А. Степанова — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 1435
А. Романова — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1429
Р. Мухина — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1417
К. Кубаева — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1413
М. Барышева — Шелковской района Кирова цІерагІа колхоз 1409
О. Данилова — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1408
Х. Батаева — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1405
Е. Алимова — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1405
М. Уциева — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1404
Л. Атрощенко — Каргалински района «ЦІе ахархо» яха колхоз 1402
Е. Зеленцова — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 1402
П. Нургалиева — Каргалински района «Октябра 12 шу» яха колхоз 1400

(ДІахододар хургда).

Производственни совещане хадданза болх бу

Предприятешкареи стройкашкареи производственни совещанеш хадданза болх бергболаш эргаяха, аьнна соцам баьб ССКП ЦК декабрьски Пленумо. Из соцам баь дукха ха еце а хІанззе а гуш да Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе из кхоачашбара даь гІулакхаш.

Кхы предприятешка санна укхаза а общезаводскойи цеховой хадданза болх беш йола производственни совещанеш а хержар цар отчеташ а хилар. Заводе хадданза болх беш йола 8 производственни совещани я. Производственни совещаней отчетно-выборни собранеш йолча хана хержараш инженерно-технически болхлой а производства новатораш а ба. Цига хержаб ерригача заводе бовзаш бола рационализатораш 41-ча цеха оператор Бутов, 1-ча цеха токарь Кондратьев, № 11 йолча установка оператор Невежин ,слесарь Жеряков, коксови цеха операторш Унтилови Коваленкои, 6-ча цеха болхлой Марковнин, Моторичин, Селезнев, иштта кхыбараш а. Хадданза болх беш йолча производственни совещаней балха тІахьожаш цехашка а заводе а президиумаш хержай. Уж 5—7 сагах латт.

Хадданза болх беш йолча производственни совещанеша шоаш вІашагІъеххача хана денз дукха болх баьб. Завода керттера инженер нов. Миронов керте латтача заводской совещане 7 заседани хиннай, 33 заседани хиннай цехашка.

Заводеи цехийи производственни совещанешка керда техника балха юкъе йоалаяреи, производственни процессашта автоматизаци яреи, пар, электроэнерги, доагам кходареи, мехкдаьтта продукташ йоврца къовсам лоаттабареи установкай низаш дукхагІа а доккхагІа а хилийтареи, арахеца продукци дикагІа хилийтареи дешаш дийцад.

Производственни совещане президиумаша болх дика вІашагІболлар бахьан долаш массаза а дика чакхйоал производственни совещанеш. Цхьан совещане дувца оттадьдар керда техника балха юкъейоалаяра дош. Совещане хьалхxе а шийна тІадилларах кердача техникаи технологеи цеха начальника нов. Кожевниковс дийцар ССКП XXI съездеи ССКП ЦК июньски Пленумеи решенеш кхоачашъяра заводо де деза гІулакхаш. Уж гІулакхаш дукха да. Масала, заводе балха юкъе йоалае еза араматиках бензин цІендеш йола керда технологически процессаш.

Завода рационализаторашеи новаторашеи хадданза керда наькъаш а торонаш а лех дукха рузкъа а ца доадеш установкай балха овсарал лакхъяра. Хадданза болх беш йолча производственни совещане предложенех эргайоаккхаш латт № 12 йола установка. Цу эргалоно технически гІулакхашка дІадодаш дола эзараш тонн хьайбай а генарий а даьтта кходергда. № 9 йолча установке 1952 шера денз пайда ца эцаш улла кхоалагІа колонна а оттаергъя. Совещане членаша еннача предложене рузкъа доаде а ца дезаш установка низ 30 процент совбоаккхаргба.

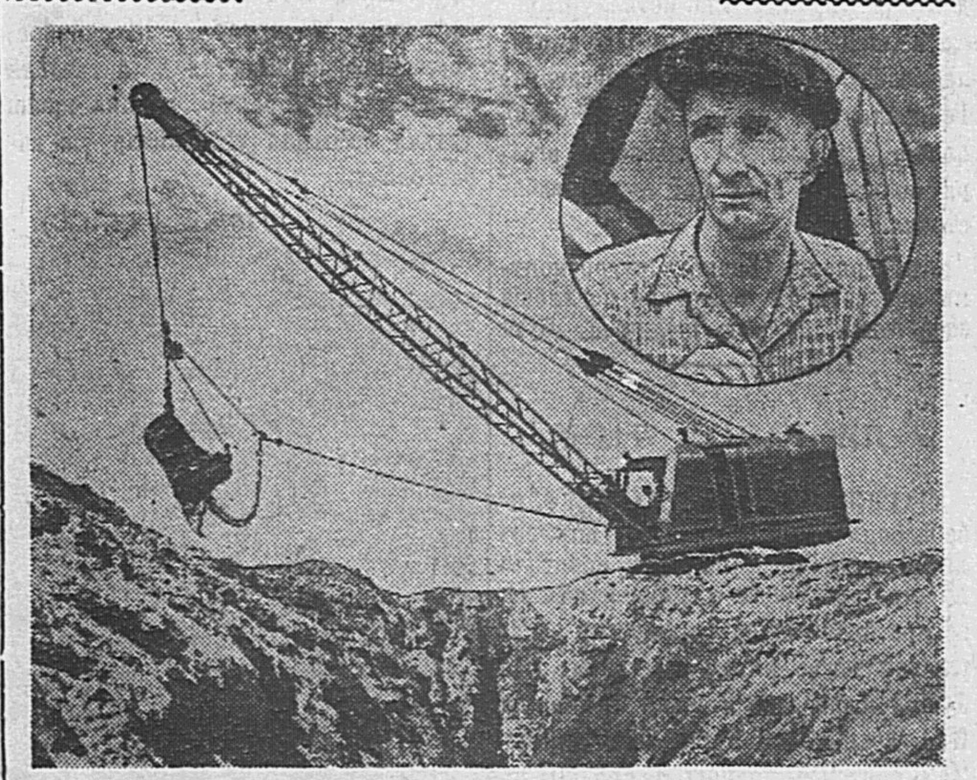
Керда техникеи технологии балха юкъейоалаяра плана дешаш дувцача хана дукха пайдана хІамаш гучадувл. Цу тайпара гучадьлар заводе инженерно-технически болхлоехи производства новаторехи латташ йола инициативни группа вІашагІъеллача пайдана хургхилар. Цар декхар кердача техника дешаш къоастаделга да. № 6 йолча цеха оператора нов. Селезневс предложени еннай парафин дІаккхухьаш автопогрузчикаш лелае аьнна. Цу предложене 70 процент къахьегама овсарал а лакхъйир, цига болх беш бола болхлой а кІезигбир, бисача болхлой къахьегам а аттача баьккхар.

Бокххача маьхе йола предложенеш еннай ССКП XXI съезда цІерахча установка начальника нов. Петросовс, № 15 йолча установка оператора коммуниста Руденока.

Производственни совещане лоархІамах а декхарех а лерттІа болхлой кхета а беш дика вІашагІбеллача балхо торо хилийтар завода хадданза болх беш йолча производственни совещане балха дакъа лаца инженераши техникаши эза а ца Іеш, болхлой а юкъеоза. Царех дукхагІбараш заводской а цеховой а совещанешта кулгалдеча органашка хержаб. Лоаццача хана 93 предложени еннай болхлоша производственни совещанешка, царех 70 балха юкъе а йихьай.

Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода производственни совещанеша дукха а пайдана а болх баьб. Шоай беррига болх ССКП XXI съездеи ССКП ЦК июньски Пленумеи исторически решенеш кхоачашъяра, ворхІ шера план ялх шера кхоачашъеча дизза дакъа лацара ,рационализаторски предложенеш балха юкъе кхувларца цу шерашка 25 миллион паччахьалкхен рузкъа кходе, аьнна тІаийца декхараш кхоачашдара тІаберзабаь ба.

Н. ГЛУХОВ.

Форд санна бола бокха Іам оттаргба укх гаргарча шерашка Грозне. Бахача наха салоІаргдола, уж лувчаргбола моттиг хургья цунах. Цул совгІа Грознерча предприятешта эшаш долча хина кхоачам а бергба.

ХІанз сихбенна балхаш деш боахк цига Іам хьалбергбараш. Дика къахьег Новогрозненски ТЭЦ-а строительни участкерча экскаваторщика А. И. Голиковс.

Сурта тІа: экскаваторщик А. И. Голиков сунт тохача де деза лаьттанцара балхаш деш воалл.

П. Катакова сурт.

Доазол дехьара

Женевски совещание

ЖЕНЕВА, 15 июле. **(ТАСС спецкорр.).** Тахан хилар перерыв хинначул тӀехьагӀа яь кхыча мехкашцарча гӀулакхий министрий совещание шоллагӀа йола пленарни заседани. Председателал деш хилар Франце кхыча мехкашцарча гӀулакхий министр М. Кув де Мюрвиль.

Франце викал ше хиларах тарра хьалхара ше къамаьл цеш цо аьлар, 19 июне оттаяь советски предложенеш совещание ювцаргья. Цхьабакъда, Франце викало хӀама аланзар цу предложений хьакъехьа. Из алара меттел СССР-а делегацега цо хьаттар берлински гӀулакх дийцица Ӏеш, германски юкъара комитет йилларах а хӀана дувц 19 июне оттаяьча советски предложенес, аьнна. Цо яхачох германски дош деррига а дувца дезача оттабу цо совещание дакъа лоацаш бараш.

М. Кув де Мюрвиль къамаьл даь ваьнначул тӀехьагӀа къамаьл де дош ийцар А. А. Громыкос.

Оаха хьалха а дийцар, аьлар цо, хӀанзалца хьа малхбузерча паччахьалкхений делегацеша Малхбузерча Берлина ханна йолча статусах барт барахи Германе юкъарча комитетахи йолча Советски правительства тӀеххьарча предложенешта кӀезиг-дукха а жоп луш хӀама даь ца хилар. Из сенца дашха доагӀаш да ха безам бар-кха, аьнна хьаттар А. А. Громыкос.

Мишта лархӀа доагӀаш да, аьлар дӀахо А. А. Громыкос. Германе юкъара комитет е еза яхаш совещани йолаеннача хана къамаьлаш деш хинна США. Англе. Франце делегацеш советски оагӀонгахьара из комитет е езаш хиларахи цун декхарехи хьадда йола предложенеш оттаяьчул тӀехьагӀа, цу тайпара из дош къоастадергдолча даьлча юхаялар?

Франце викало даьча дашхараша къоастадац дош.

Германски Демократически Республикаи Германе Федеративни Республикаи викалаш Германе юкъарча комитете цхьатарра бокъонаш а цхьа тайпа торонаш а йолаш хилара, комитете дешаш шаккхе оагӀув барта хиларца къоастадара малхбузерча кхаь паччахьалкхен делегацеш раьза хилар ловра тхона. Нагахь санна уж цу гӀулакха духьал яле, цар тхона доашхалда, дешаш къоастадеча хана комитете дакъа лоацача цхьанна а оагӀон вокх оагӀонал дукхагӀа бокъо хилара духьал къамаьлаш а деш, малхбузера паччахьалкхенаш сенах кхер? Переговораш яра эша фу орган хургья цох, нагахь санна цхьа оагӀонна шоллагӀчул дикагӀа дола хьалаш хьалхе а кийчдаь хуле?

Кхы цхьаькха дош оттаде а безам бар са. Малхбузерча паччахьалкхений викалаша дуккхаза а дийцад Германецара машара договор цунах низах дӀадоллаш хила йиш яц яхаш. Советски Союз цу гӀулакха тӀехьа хиннилга ховш да. Къаьстта цу духьа йоах Советски Союзо Германеца ду машара договор кийчдара а из цунца оттадара а хьакъехьа шоай йола торонаш немцаша Германе юкъарча комитете йийцача бакъахьа яр. Малхбузерча паччахьалкхенаша хьал хӀана лацац из предложени?

Тхона хетачох, уж дешаш дизза довзаш долча бахьанаш тӀара хьадоагӀаш да. Тхо довза безам бар ше мадарра дола хьал, малхбузерча паччахьалкхений маярра йола позици.

А. А. Громыкол тӀехьагӀа къамаьл даьча К. Гертера аьлар, А. А. Громыкос даьча хаттаршта уйла а яь, жоп далалехьа. СССР-а делегацегара М. Кув де Мюрвила даьча хаттара лу жоп хезача чӀоагӀа лоархӀаме хургдар. США паччахьалкхен секретара йоахар, СССР-а делегацес Германе юкъара комитет йилларах оттадаь дош совещание «цӀаьхха хеза» хиларах дувц цо из.

Председателал деш волчо къамаьл де аьнна дехарах, къамаьл даьча С. Ллойда аьлар, ше къамаьл де безам болаш а вацар, цхьабакъда «нагахьа сана де дезаш дале», шо къамаьл де кийча ва. Британски делегаце керте латтачо аьлар, ший болх дӀабахьа совещани ханза яргьяц СССР-а делегацес берлински дош Германе юкъарча комитетах долча дешаца хӀана дувц.

Малхбузерча паччахьалкхений викалашта жоп луш А. А. Громыкос аьлар:

Малхбузерча Берлинахи машара договорахи дола дош дувцаш Германе юкъарча комитетах дола дош а эттар; цу тайпара, из дош оаха хӀанз хьалхара оттадеш дац укх совещание балха юкъе. Нагахьа санна из дош оаха цӀаьхха оттадеш да аьнна укхаза ала гӀерте, из данне а бакъдац. Цхьаккха цӀаьхха хинна хӀама дац цу дешаца.

ДӀахо А. А. Громыкос дийцар цу шин деша юкъерча бувзамах.

А. А. Громыко къамаьл даь ваьлча. М. Кув де Мюрвилеи С. Ллойдеи къамаьлаш дир. Цхьабакъда СССР-а делегаце керте латтачо къаьгга оттадаьча дешашта жоп даланзар цар. Германе юкъара комитет ярах йола предложени совещание ца ювцийта шоаш гӀерташ хилар къайладахьа, дагалаьца керда «дешаш» узттаде баьлар уж, хӀанз а шоаш уж дашханза ба яхаш.

ТӀехьа тӀайоагӀа совещани 16 июле 15 сахьати 30 минути яьлча ергйолаш соцадир министраша.

ИТАЛИЯ. Эзараш бола итальянцаш чуховша тхов кӀийле йоацаш хьагӀарашка бах.

Сурта тӀа: ХьагӀар чу кара кӀада деча станока тӀа болх бар.

Укх тӀехьарча шерашка Польски Халкъа Республика Балтийски побережье (форда йисте) кемаш дара гӀулакха лоархӀамера район а хинна дӀаэттай. Гданьскерча кемаш деча духьала цхьан верфе хьадаь арахийцад торговлеи чкъаьрий лувцеи 250 совгӀа кема.

Сурта тӀа: Гданьски кемаш деча верфе.

Польски центральни фотоагентство сурт.

Китае эггара йоккхагӀа йола домна

ПЕКИН, 15 июле. (ТАСС). Синьхуа яхача агентства корреспонденто Уханера беча хоамах Уханьски металлургически комбинате эггара хьалха лоаладаь металл арадаьккхар кердача, Китае эггара йоккхагӀча, шера 700 эзар тонн чон чакхдаккха низ болча № 2 йолча доменни пийшко.

ХӀанзалца кхы сихагӀа ца яьча тайпара сиха — пхе бетта хьалъяь яьккхар домна.

Уханьски металлургически комбинат хьалъеча доккха новкъостал ду Советски Союзо, кердагӀа йолча техникацеи оборудованецеи из гӀишло Ӏалаш а еш.

ХӀанз Уханьски комбинате сихъяь хьалъеш латт болат лоаладу йоккха завод а гӀонна йола дукха объекташ а.

„ТӀехъяьнна дика выставка"

Нью-Йоркерча Советски выставках американски хирургаша дувцар

НЬЮ-ЙОРК, 15 июле. (ТАСС). Селхан Ӏурра денз делхаш догӀа доллашехьа а, массаза санна бӀаьш американцаш бар «Колизея» яхача цӀеношта хьалхашка мутӀ а баь, советски выставка наӀараш хьаелларга хьежаш, дӀаэтта латташ. Цу селларча дукхача наха юкъе кӀезига бацар шо-шоай профессеца дувзаденнача выставка доакъошца къаьстта чӀоагӀа безам болаш бола специалисташ. Масала; медицинах йола хӀамаш чуйолча даькъага хьажа яхар Нью-Йорка, Бостона, Вашингтона клиникашкарчеи больницешкарчеи боккхагӀа болча хирургий йоккха группа а, хӀаьта иштта США университетий медицински факультеташкара массехк хьехархо а.

Хьахьокхаш йолча инструменташтеи аппараташтеи безам тӀа а баха, стендашта, фотографешта, диаграммашта хьалхашка латташ массехк сахьат даьккхар американски специалисташа. Массадола хӀама хьтта чакхбаьлар уж кердача техникаца хирургически операцеш яра хьакъехьа, дегаи пехкаштеи операцеш ярах долча документальни фильмашка хьежар уж лаьрхӀа. Ӏалаьмате доккха хӀама хетар американски хирургашта цӀий пхаьнаш, нерваш, пехкий лакаш, желудок тегара йолча советски аппаратех а, хӀаьта иштта «декъача» дега операци е йиш хулийташ йолча, шийггара цӀий доладалийтача аппаратах а.

Американски специалисташа чӀоагӀа хоастадир советски медицина карагӀдаьнна хӀамаш. Цар аьлар, тар ма лу дукхагӀа американски лораш хьажа беза советски выставкага, аьнна.

КНДР промышленностерча къахьегамхоша ханал хьалхагӀа кхоачашъяьй хьалхара пхе шера план

ПХЕНЬЯН, 15 июле. (ТАСС). Корейски Халкъа - Демократически Республика промышленностерча къахьегамхоша ханал хьалха, лаьрхӀа хинначул шозза сихагӀа, йистеьккхар 1957—1961 шерашка КНДР экономически дегӀайоалаяра йола хьалхара пхе шера план. Планах 1961 шу чакхдоаллаш хьае аьнна оттаяь промышленни продукци укх шера июнь бутт йистебоаллаш хьаяь яьлар. Цу хьакъехьа дувц тахан пхеньянски радиоца хьакхайкабаьча КНДР Паччахьалкхен планови комиссе Центральни статистически управлене хоама тӀа.

„Лаьттара гӀетта саг космосе вахара йола кийчо"

ПАРИЖ, 16 июле. (ТАСС). Французски кепа йоазоно чӀоагӀа гӀоттадаь дувц советски ракеташ аьттув болаш урагӀъяхийтар.

«Пари пресс-энтрасижан» яхача газето язду: «Керда эксперимент яр духьа урагӀъяхийта ракета 2-гӀча июле урагӀъяхийтача ракета тайпара яр, цхьабакъда из ракета 200 килограмм езагӀа я хьалхарча ракетал. Цудухьа хет цу тӀара приборашхьалхагӀа урагӀа хийцачв ракета тӀарчарел кердагӀеи дукхагӀеи йолаш санна а цар ду тохкамаш кхы а нийсагӀа долаш санна а».

«Либерасьон» яхача газето белгалду, «хетаргахьа, дӀахорча гӀулакхашта чӀоагӀа аьттув а баргболаш шоай ракеташ маьрша юха Ӏойоссийта низ кхоачаш ба хӀанз эрсий», яхаш.

Юххера а, йоах цу газето, шоззе а яь эксперимент, мадарра аьлча, «Лаьттара гӀетта саг космосе вахара йола кийчо» лархӀа мегаргйолаш я.

Капиталистически мехкашкара забастовочни болам

Алапи лакхде аьнна къама юкъара коллективни договор предпринимателаша де ца тагарах пхе дийнахьа хинна итальянски металлургийи машинаш еча болхлойи юкъара забастовка йистеяьлар.

«Унита» яхача газета корреспондентаца къамаьл деш металлургически машиностроительни промышленноста къахьегамхой Федераце Генеральни секретара Л. Лама аьлар, «профсоюзни къовсама эггара йоккхагӀа ярех цаӀ я» из забастовка.

Антверпене (Бельге) судоремонтни мастерскейи портерчеи болхлоша вабастовка лоаттаю шоллагӀа бутт ба. Забастовка еча болхлоштеи полиценеи юкъе дов хилар, 5 полицейскена човнаш а хулаш.

Лондонера хоам бу, Суонсии (Къулбехьен Уэльс) Ипсвичеи (Суффолк) журналисташ полиграфически промышленноста болхлоша яьча забастовках дӀакхетарах. Штрейкбрехерашкара новкъостал деха газетий администрацес баьча соцама шоаш духьал боландаь дӀакхийтар уж забастовках.

16 июль (ТАСС).

Алжирера тӀом

ПАРИЖ, 16 июле. (ТАСС). «Либерасьон» яхача газето, Каирера хиннача хоама тӀара йоах, ерригача Алжире алжирски къаман-мукъален эскара отрядаштеи французски эскараштеи юкъе хиннача тӀем тӀа 1-гӀча июле денз 8 июле кхаччалца 314 французски салте ве а вийнав 243 салтечоа човнаш а яьй. Июнь бетта тӀеххьарча деношка алжирски повстанцаша Бонн яхача города районе йиъ французски тӀема самолет чу а яйтай Бон-ле-Салин яхача аэродрома районе хиннача тӀем тӀа йиъ самолет йохаяь дӀа а яьккхай.

Польски Халкъа Республика. Новая Гута яха металлургий город. Центральни майда.

Польски Центральни фотоагентство.

Дикача книжка тӀара доккхий гӀалаташ

Дукха ха йоацаш Нохч-ГӀалгӀай книжни издательствос кепа техаь арахийцад Дж. Хаматхановс оттадаь «Кхийнарий школашта дола дешара книжка». Шоай дешар а хьаькъал а лакхде безам болча вай сийлерча къахьегамхошта дика совгӀат да из. Дешачарна дуне дикагӀа довзийтаргдола, цар кхетам лакхбергбола, вахача метте денна эшаш дола гӀулакхаш царна Ӏомадергдола материал хоржаш а, из материал цу книжка тӀа ма эшшара методически дӀанийсъеш а чӀоагӀа къахьийгад авторо.

Бакъда, бархӀ эзар экземпляр тираж а йолаш арадаьннача цу книжка тӀа дувцанза даргдоацаш, издательства болхлой бехка арадаьнна доккхий гӀалаташ да.

Вай дувцача книжка редактор Мальсагов Хьусен ва, корректор Арчаков Тухан ва. Са дувца безам бола гӀалаташ книжка тӀа арадаьннад цу бехктокхамерча новкъосташа из книжка караккхоачаргдола нах (8 эзар саг!) лархӀа боаггаӀача тайпара ца лархӀар бахьан долаш.

Художественни произведенеш, къаьстта а стихаш, язъеча хана писателои поэтои хела ди-бийса, кӀираш-бетташ доаду дикагӀа адамий дег тӀа кхоачаргдола дош лаха гӀерташ, рифма, ритм тоае гӀерташ. Поэташеи писателашеи иштта хьегача къин Мальсаговси Арчаковси мел «хамбу», книжка деша дезача нахах царна мел «бехк хет» ховргда укх масалех.

Новкъоста Хаматхановс ше яздаьча книжкана юкъе йихьай аз язъяь ши стихотворени а — «Москва», «Виц ма ле».

«Москва» яхача стихотворене тӀа бийсанара Ще майдане хьоахаьча метте (йиълагӀа куплет) укх тайпара куплет я са:

Ще майдане. Бийса. Сатем.
Дукха дайна лакха карт.
Укхаз сона шаьра ма хоз
Мехка дего яха гарт.

Дешаш бараш «дикагӀа кхейтийтар духьа» цу куплета хьалхара мугӀ шоллагӀа а оттабаь, шоллагӀбар хьалха а оттабаь стихотворене рифма а, ритм а, маӀан а толха а даь араяьккхай из «Дешара книжка» тӀа (оагӀув 48).

Книжка 29-ча оагӀон тӀа кепа техаьча «Виц ма ле» яхача стихотворене тӀеххьара куплет укх тайпара я:

Ше саг хилар дицдалийтар
Дунен морзо фуй ца ховш,
Дийна волаш веннар ва,
Из сийлен цӀи дагакхьаьбар
Наьха керахь ше маварра
Венчул тӀехьагӀ вахаргва —
Хьай дегӀах тилла из
Саг яха йоккха цӀи
Йиц ца луш хила!

ХӀаьта редактореи корректореи хьалхарчул а дикагӀа «тоаяь» араялийтай из куплет. ЯлхлагӀа мугӀ ворхӀлагӀа а оттабаь, ворхӀлагӀбар ялхлагӀа оттабаь дешар Ӏомде а шаьрде а дезаш болча наха цар из куплет укх тайпара хьалхашка йихьай:

Ше саг хилар дицдалийтар,
Дунен морзо фуй ца ховш,
Дийна волаш веннар ва,
Из сийлен цӀи дагакхьаьбар
Наьха керахь ше ма-варра
Хьай дегӀах тилла из
Венчул тӀехьагӀ вахаргва
Саг яха йоккха цӀи
Йиц ца луш хила!

Книжканна кӀалха кулг яздаьча редактора Мальсаговси корректора Арчаковси цу куплета мугӀаращца даь «бозбуачал» довзаш волчо дӀакхетадергда-кха цо фу йоах!

Къаьстта белгалдаккха доагӀа, укх вай дувцача книжкал хьалхагӀа арадаьннача учебниш художественни литература тӀа а издательства болхлой бехка, цар шоай болх тесса лелабар бахьан долаш дукха гӀалаташ арадийнна хилар (юххьерча школе, учебникаш, №№ 1, 2 йола альманахаш, «Къона дегаш» яха сборник, къаьстта «ТӀахьехам» яха повесть).

Шийга гӀолла араювлача литература тӀа хила тарденна зӀамига а доккха а гӀалаташ каст-каста дувца а, дӀахо йодача хана цхьаккха а гӀалат вай литература тӀа арадаргдоаца наькъаш леха а декхарийла я издательства творчески коллектив.

Хь. ОСМИЕВ.

Во лел санитарно-гигиенически гӀулакхашца къахьегамхой Ӏалашбелга

Ӏалаьмате боккха лоархӀам болаш да укх, кхашкара балхаш сихденнача хана, наьха унахцӀено лораеш дола санитарно-гигиенически гӀулакхаш леладелга. Бакъда, санитарно - гигиенически гӀулакхашца къахьегамхой Ӏалашбелга дика лелац «Ингушски» совхозе (директор Кулбужев, рабочкома председатель Хамчиев), № 4 йолча совхозе (директор Глебов, рабочкома председатель Калмыков).

Цхьанна а фермеи бригадеи кхыметтел молхаш а бинт чуйбола аптечка а яц.

«Ингушски» совхоза массайолча отделене, МТФ, СТФ, ПТФ, бӀеха я, спецодежда, умывальникаш кулгех хьекха гаташ, сапа дац, кухнешка бӀеха я, кхача кийчбе хьаккхухьа продукташ дика хилац.

Городерча санэпидстанцера болхлой вӀалла а санитарно-гигиенически гӀулакхий теркам беш а, царга хьожаш а бац. Районерча медицински болхлоша санитарно-гигиенически темаех фермашкеи, бригадашкеи, кхашкеи, клубашкеи къахьегамхошта а бахача наха а лекцеши беседаши ешац.

Цу дешага хьажа декхарийла я горздравотдел, санэпидстанци, совхозий дирекцеш.

Н. ЯНДИЕВА,
ССКП МагӀалбика горкома кхалнаьха отдела заведующи.

Пионерий доттагӀлен цӀей

16—17 июле Нохч-ГӀалгӀайчен столице, Грозне, пионерий доттагӀлен цӀей хилар. Вайцига хьоашалгӀа баьхкабар Дагестанереи Къилбаседа ХӀирийчереи пионераш. Йоккха а тайп-тайпарча номерех а латташ программа кийчъяьяр Грознерча пионераша шоай хьаьшашта.

ЦӀей дӀадоладелар пионерий Дворце. Грозненски пионерий цӀерах хьаьшашка моаршал хьаттар Челухина Раяси, Шарафутдинов Сашаси. Цар ХӀирийчени Дагестанеи пионерашта совгӀаташ делар. Дагестана пионерий цӀерах къамаьл дир Романова Людаси, Метронина Толикеи, хӀаьта Къилбаседа ХӀирийчен пионерашкара фусам даьшта моаршал делар Фельдман Витяс.

Делкъел тӀехьагӀа 4 сахьат даьлча, кӀеззига ди шелделча, «Динамо» яхача стадионе баьхкар дешархой. Торжественни парад йистеьнначул тӀехьагӀа эстафета хилар. МассагӀа а, кадайгӀа а, низ болашагӀа а хилар ХӀирийчен пионераш.

Сайрийна Грозненски пионерий Дворце драматически коллективо оттадаьча «Сомбреро» яхача кердача спектаклага хьежар бераш.

ШоллагӀча дийнахьа Грознен исторически моттигашка хьежар къона доттагӀий. Делкъел тӀехьагӀа доттагӀлен цӀей С. М. Кирова цӀерахча парке хилар. Доккхача концерте дика номераш хьахьекхар пионераша. Боадбелча ДоттагӀлен костер хилар.

А. ГЛАЗОВ.

Кагирхой агиткультбригада кхашка

Юрта боахама балхаш деча ханашка къахьегамхой културни хьашташ кхоачашдара МагӀалбикерча «Октябрь 12 шу» яхача клубе агиткультбригада вӀашагӀъеллай. Бригадана юкъе воагӀаш веррига а 14 саг ва. Царна юкъе ба: перекачка цехера операторӀаш — Власкин Сергей, Заруднев Владимир, Осиков Владимир, Швецова Люда; промышленни машин-наькъа арматурщик Пресняков Петр, № 3 йолча мехкдаьтта промысла нормировщик Трегубов Александр замерщица Швецова Зина, детсада воспитатель Луценко Рая иштта кхыбараш а. Шоай сменах, болх баь баьлча мукъа ха юртарча къахьегамхошта юкъе концерташ оттадеш, шоай балхаш толамца дӀададахьа царна гӀо деш хьабоагӀа агитбригаде дакъа лоацараш. Бригада программа юкъе я къамий доттагӀалах, советски вахарах лаьца тайп-тайпара номераш. Иллеш, халхараш, частушкаш, музыка дукхача тайпара сакъердаме, беламе номераш. Духьал цу гӀулакха лозунгашца, тӀахьехамашца, байракхашца хозъяь кийчъяьча автомашинаца бригадера бригаде, фермера ферме болхаш концерташ увттадеш хьайоагӀа кагирхой агиткультбригада.

ХӀанзале бригадо концерташ оттадаьд «Кавказ» яхача колхоза массайолча тракторни бригадашка, шин ферме, «Ингушски» совхоза цхьан бригаде. Дика болх беш а дӀахо кхы а дикагӀа бе лаьрхӀа а я «Октябра 12 шу» яхача клуба агиткультбригада.

А. АДАМОВ.

ХРОНИКА

Нохч-ГӀалгӀай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиумо республика ейгача промышленноста министра балхара мукъавалийтав **А. О. Давыдов** цо ше дехарах.

* * *

Нохч-ГӀалгӀай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиумо **Л. Я. Стрепетовна** Сийлен грамота еннай журналистий болх беш шовзткъа шу дизарца дувзаденнеи цо радиовещание дика гӀулакхаш дарахи.

* * *

Бахача наха дезаш хиларах, къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета исполкомо Отечественная война яхача улица цӀи хийца Мира улица аьнна цӀи тиллай.

Старопромысловски района Катаяма поселкерча Мира улица цӀи хийца Херсонски улица аьнна цӀи тиллай.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

19-ча июле: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — хоамаши передачай программеи; 7.45 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.20— «Сердало» газета обзор; 8.35 — «КӀарцхал» яхача сатирически журнала шоллагӀа номер (гӀалгӀай меттала); 9.30 — РадиоладувгӀархой заявкех концерт.

20-ча июле: 7.20 — «Вахара энергетика» — беседа (эрсий меттала); 7.35 — хоамаши радиопередачай программеи; 7.45 — «Дуне кхоллах дола къаьна фаьлгаш» (нохчий меттала); 8.45 — «Ахкан хана берашта хула лазар» — беседа (гӀалгӀай меттала); 9.00 — Нохч-ГӀалгӀай музыка концерт; 19.00 — Даьштеи ноаноштеи передача (эрсий меттала); 17.20 — «Парте ткъаь цхьоалагӀча съезда а июньски Пленума а решенех къахьегамхой дӀакхетабар» — передача (гӀалгӀай меттала); 17.35 — Ганукаеваси, Шамилеваси, Нивановси дакъа лоаца концерт; 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — «Къахьегама резервай самодеятельноста концерт»; 18.40 — «Дешархой производственни бригада» — передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гӀалгӀайи меттала);

21-ча июле: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — Хоамаши радиопередачай программеи; 7.45 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш: (нохчий меттала); 8.45 — «ДӀадаха вайнаха юкъера во гӀулакхаш» — статья (гӀалгӀай меттала); 9.00 — СССР-а халкъий музыка концерт; 17.00 — «Технически прогресс бахьан долаш профсоюзаша лоаттабу къовсам» — беседа (эрсий меттала); 17.20 — «Механизаци яро лакхдоаккх продукци арахецар» — передача (гӀалгӀай меттала); 17.30 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала); 17.40 — «Бегий а спектаклеш тӀара а ашараш»; 18.00 — «Мишта Ӏалашбу оаха къахьегамхой баьца дааращца» — передача (эрсий меттала); 18.15 — Керда хоамаш (эрсийи нохчийи метташка); 18.45 — «Хьайбаш леладерхой болча» — передача (нохчий меттала);

22-ча июле: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — хоамаши передачай программеи; 7.45— «Ленинан некъ» газета обзор; 8.45 — Советски Союзереи доазол дехьари хоамаш (гӀалгӀай меттала); 9.00 — Шоана дукха езаш йолча ашарий концерт; 17.00 — «Ӏилмеи техникеи дуненахь» — беседа (эрсий меттала); 17.20 — «Мехкдаьтта промышленноста болхлошта передача (гӀалгӀай меттала); 17.35 — РадиоладувгӀархой программах концерт; 18.00 — «Предприяте реконструкци яро тхона фу лу» — передача (эрсий меттала) 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40— Зирмаев Ӏабдул Саида хьажкӀаш лелаерхой звено» — передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гӀалгӀайи меттала).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цӀерахча кинотеатре

Йоккха зал — **«Атаман Кодр».**

Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗӀамига зал № 1—**«Атаман Кодр».**

Долалу 8.30, 10.30, 12,30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.

ЗӀамига зал № 2 — **«Атаман Кодр».**

Долалу 9, 11, 1, 5, 7, 9.

ЗӀамига зал № 3 **«Гайдука яь чӀоагӀо».**

Долалу 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.,15, 9.15.

20 июле ерригача залашка а «Экран» яхача кинотеатре **«ТӀоми машари»** (1-гӀа сери).

«Родина» яхача кинотеатре

Ӏан зал

Берий киносеанс

Мунтипликационни сборник — Долалу 8.45.

«Атаман Кодр». Долалу — 10.35, 12, 1.40, 3.20, 5, 6.40, 8.20, 10.

Ахкан зал — **«Тамашийна бийса».** Долалу 8, 9.45.

20 июле денз — керда художественни фильм **«ТӀоми машари».** (1-гӀа сери). Долалу 8.30, 10.40, 12.50, 3, 5.10, 7.20, 9.30.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-25-72; корректорске 2-30-91; партийни вахареи экономикани отделий — 2-25-72.

СФ01790. 1918 шерарча 11-ча августа цӀерах йола типографи, Нохч-ГӀалгӀай АССР, г. Грозный, Революцен проспект, 30/3. Заказ № 4457.